

చందమామ

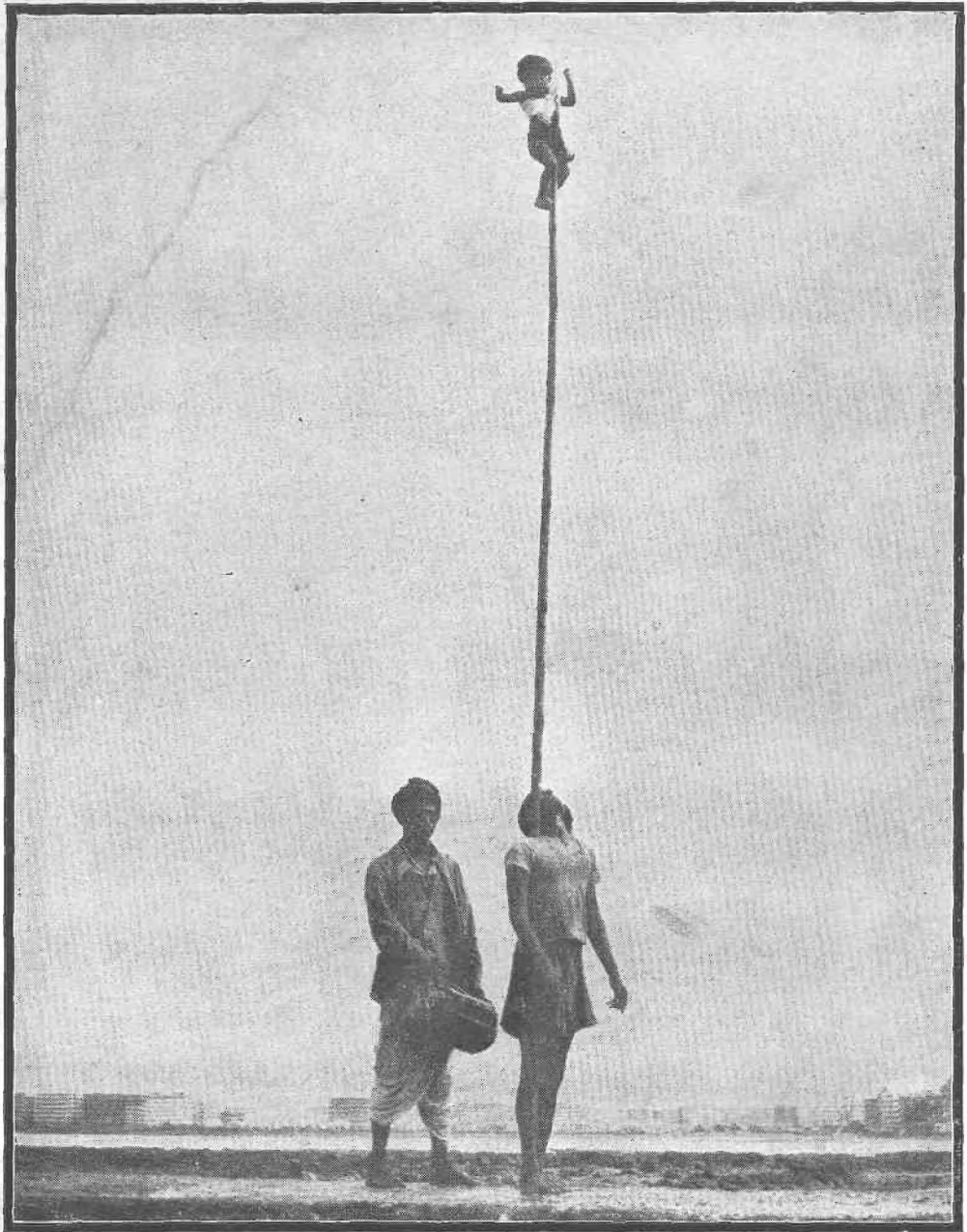
పిల్లల కథల మాసపత్రిక

1st Jan. '54

6

SANKAR...

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

అటల్ మూట

పంపినవారు :
సి. పద్మావతి-కర్నూలు

హ స్తు న్న ది !

హా హా నీ
చిత్రము

పెద్ద మనుషులు

నిర్మాత-దర్శకుడు.

కె.వి.రెడ్డి B.Sc.(HONS)

నిత్య జీవిత సత్యాల నిరూపించే నిరుపమాన సాంఘిక చిత్రము

ఈ సంచికలో కథలు వింతలు - విశేషాలు

వరమహిమ (గేయకథ) ...	10
రహస్యం ...	13
చందమామ కథ ...	19
నలుగురు నేరస్థులు ...	20
దుండగిడు (జాతకకథ) ...	22
తోకచుక్క ...	25
గరుత్మంతుడి ప్రతిజ్ఞ ...	33
రామయ వెసిన ఫలకం ...	38
వికసంధాగ్రాహ ...	40
అనాగరికుడెవరు? ...	45
'చితారుకొమ్మమీద మితాయిపొట్టం!' ...	49
చదువుకుంటేనే చాలదు ...	52
చంద్రహారం ...	53

ఇవిగాక రంగులబొమ్మకథ - టైపు
చిత్రాలు - నలుమూలల సడకలు -
ఫోటోశీర్షికల పోటీ - మొదలైన
మరి ఎన్నో ఆకర్షణలు

అజంతా చిత్రాలు

అనాడు వినాడే వ్రాసిన అజంతా చిత్రాల
లోని స్త్రీలు అందగత్తెలు. ఆ అంద
చందాలూ ఆకళాకోమలత్వాలూ ఈ నాటి
మహిళాలోకంలో అరుదు. మాతృత్వానికి
ఆర్హతనిచ్చే పరిపూర్ణారోగ్యం యీనాటి
స్త్రీలో లోపించింది. విడవకుండా
'అరుణ' వాడితే, ప్రత్యేకంగా
స్త్రీలకు యేర్పడే గర్భసంబంధమైన
రుగ్మతలు అన్ని తప్పక అంతరిస్తవి.
పరిపూర్ణారోగ్యం లభ్యమౌతుంది.

అరుణ

గర్భాశయ దోషాలను అద్భుతంగా నివారించి ప్రతి స్త్రీకి మాతృత్వ గౌరవాన్ని కలిగించగల ఉత్తమ రసాయనము, (అన్ని మందుల పావులలోనూ దొరుకును)

ఆయుర్వేదాశ్రమం లిమిటెడ్

మదరాసు - 17.

పాపకు

ఇవి

ఎంతో

ఇష్టం

జె. బి. మంఘరామ్ వారి

NOURISHING

నరిషింగ్ బిస్కట్లు

పాపకు పండ్లు వచ్చేటప్పుడు
నరిషింగ్ బిస్కట్లు ఇవ్వండి.
ఆ కరకరలాడటం, ఆ రుచి
చూస్తే పాప ఎంతో ఇష్ట

పడుతుంది. పైగా యీ బిస్కట్లు
ఆరోగ్యమిచ్చే విటమినులతో నిండివున్నవి.

మేలయిన రకము; విలువైన విటమిన్లు.

జె. బి. మంఘరామ్ & కో., గ్వాలియర్.

12, గవేష్ స్ట్రీట్, ఫార్ట్, బొంబాయి; టాంకురోడ్డు, హైదరాబాద్; ఫతేపూరి, ఢిల్లీ

విజయవాడ :

షడరాసు : నేషనల్ ఏజెన్సీస్, 1/94 రామస్వామి స్ట్రీట్.

విజయవాడ : ఎ.ఎమ్. సోడియం ట్రేడింగ్ కో; సహారంగంబాక్, మైసూరు,

హైదరాబాద్ (దక్కన్) : జె. బి. మంఘరామ్ & కో; టాంక్ బండ్,

బొంబాయి : నేషనల్ షుద్ ఏజెన్సీస్, 915 న్యూ ఛార్జ్ రోడ్.

మీ డిక్షనరీ

Balasaraswathi Pictorial Medium Dictionary

ENGLISH - ENGLISH: TELUGU

with English Synonyms, Antonyms, Definitions and Illustrations together with an Encyclopedia for Students

విద్యార్థులారా.

మా డిక్షనరీ విద్యార్థులకు-విజ్ఞానవేత్తలకు విశ్వం వారు చేసే విద్యా వ్యాసం గంలో ఎంతో ఉపయోగపడుతోంది. వేసకువేలు దీనివల్ల నేడు లాభపడుతున్నది. విజ్ఞానం కావాలని, ఆంగ్ల భాషలో పరిశ్రమ చేయాలని అనుకొనేవారిందరికి చేదోడు వాదోడుగా వుండి, మీకా భాషలో శక్తిసామర్థ్యాలు తక్కువగావున్న రోపాన్ని తీర్చగలదు. ఇందులో మీకు అవసరమైనట్టి పదాలన్నింటిని కూర్చి సరిక్రొత్త పద్ధతిలో (English to English and Telugu and English synonymy, Antonyms, Definitions and Illustrations together with an Encyclopedia for students) చేర్చి అందము చందము లోల కేట్లుగా ముద్రించినాము. విద్యకు - విజ్ఞానానికి పరీక్షలో విజయానికి మీకు ఈ డిక్షనరీ ఎంతైనా తోడ్పడగలదని హామీ యిస్తున్నాము. పూర్తి క్యాబికోటైండు మీడియం డిక్షనరీ ధర రు. 9-0-0. కెం డిక్షనరీ ధర రు. 4-8-0. తక్కువ వెం: ఎక్కువ విలువ: అవకాశాన్ని జారవిడుచుకోకుండా జాగ్రత్తపడాలని మిమ్మల్ని ప్రత్యేకంగా కోరుతున్నాము.

బాలసరస్వతి బుక్ డిపో, పోస్టు బాక్సు నెం. 3 కర్నూలు & మద్రాసు 1.

రామ అండ్ కో, ఆన్ని ట్రాంచీలలోనూ దొరుకును.

రావల్ గాన్

గ్లూకోజు, మంచి పాలు, చక్కెర—పీటితో తయారై, చేతితో తాకబడక, యంత్ర సహాయంవలన ప్యాకింగ్ కాబడినవి.

“రావల్ గాన్” మితాయలూ, టాపీలూ గత పది సంవత్సరాలుగా ప్రసిద్ధిచెందినవి.

ఉచిత బహుమతుల కేటరాగ్ కోసం వ్రాయండి

నేమిచంద్ పారసేమల్ ఆండ్ కో.,

128 - ఎ, నైన్యప్పనాయక్ వీధి, మదరాసు - 3

సువాసన కౌరకు
సుప్రసిద్ధమైన

దసరా దర్బార్ పుష్ప రంజన్ అగరవత్తులు

మాడర్ ఇండియా ట్రేడింగ్ కంపెనీ, బెంగళూరు.2.

మనోహర పరిమళమునకు . . .

మైసూరు బాత్ ట్యాబ్లెట్లు

అష్టాదశకరమైన ముల్లైపువ్వుల సువాసనతో కూడినది
సుప్రసిద్ధ మైసూరు శాండల్ సోప్ వారి తయారీ

అన్నిచోట్లా దొరుకును

గవర్నమెంటు సోప్ ఫ్యాక్టరీ

బెంగళూరు

(మెంబర్ ఐ. ఎన్. టి. ఎమ్. ఎ)

సకల దంత వ్యాధులకు

కోతిమారు
నల్ల పండ్ల పాడి

ప్రతిచోట
దొరకును.

నోగి లండ్ కో
87 బైనాబజార్ రోడ్, మద్రాసు-1

సౌకృప్యము: ట్రేడ్ ప్రామోటింగ్ కార్పొరేషన్
పోస్టుబాక్సు నెం. 50, విజయవాడ-2.

‘చందమామ’కు
విజంట్లు కావాలి

★

విజంట్లు తెనిచేట్లు ప్రతి ఊరా చిన్న చిన్న
విజంట్లు కావాలి. మీరు విజంట్లయి కొద్ది
కావీలుకూడా తెప్పించుకోవచ్చును. మీరు
ప్రతినెలా 2-0-0 పంపుతూ వుంటే మీకు
7 కాపీలు పంపుతాము. ఈ పద్ధతినీ మీకు
ప్రతినెలా 0-10-0 లాభం వుంటుంది.
పూర్తివివరాలకు వ్రాయండి.

చందమామ పబ్లికేషన్స్

వడపళని, మద్రాసు - 26

చందాదారులకు మనవి

★

పైనెల చందమామ యీనెల చివరి
వారంలో పోస్టు అవుతవి. సకాలంలో
అందనివారు, వారి పోస్టాఫీసులో ఫిర్యాదు
చేస్తూ, పై నెల పదోతేదీలోగా మాకు
తెలియపర్చ గోరుతాము. ఆ పైబిడువచ్చు
కంప్లెయింట్లు. గతనెలలో చేతలేదనే
కంప్లెయింట్లు గమనించబడవు.

మేనేజరు

డోంగ్రే గారి

బాలామృతం

బలహీనమైన బిడ్డలకు వృద్ధినిచ్చి, సండ్లు
మొలిచేటప్పుడు అయ్యే విరేచనములు
నిలిపి, బలమును ఆరోగ్యము నిచ్చును.

K. T. Dongre & Co., BOMBAY-4

మీరు చదివారా ?

“ ఐదు ప్రశ్నలు ”

రసవత్తరమైన పెద్ద కథ

వెల 6 అణాలు మాత్రం

మీ కాపీకోసం మా ఏజంటును అడగండి

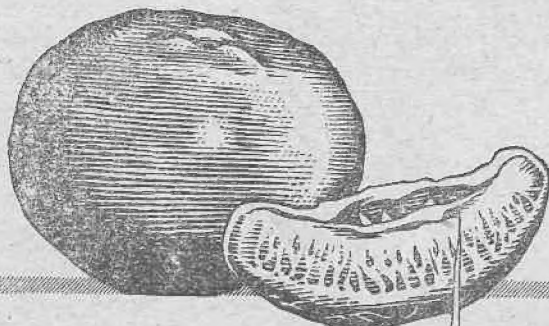
లేదా, 7 అణాలు మణియార్థమద్వారా పంపండి

చందమామ పబ్లికేషన్స్

వడపల్లిని

..

మదరాసు - 26.

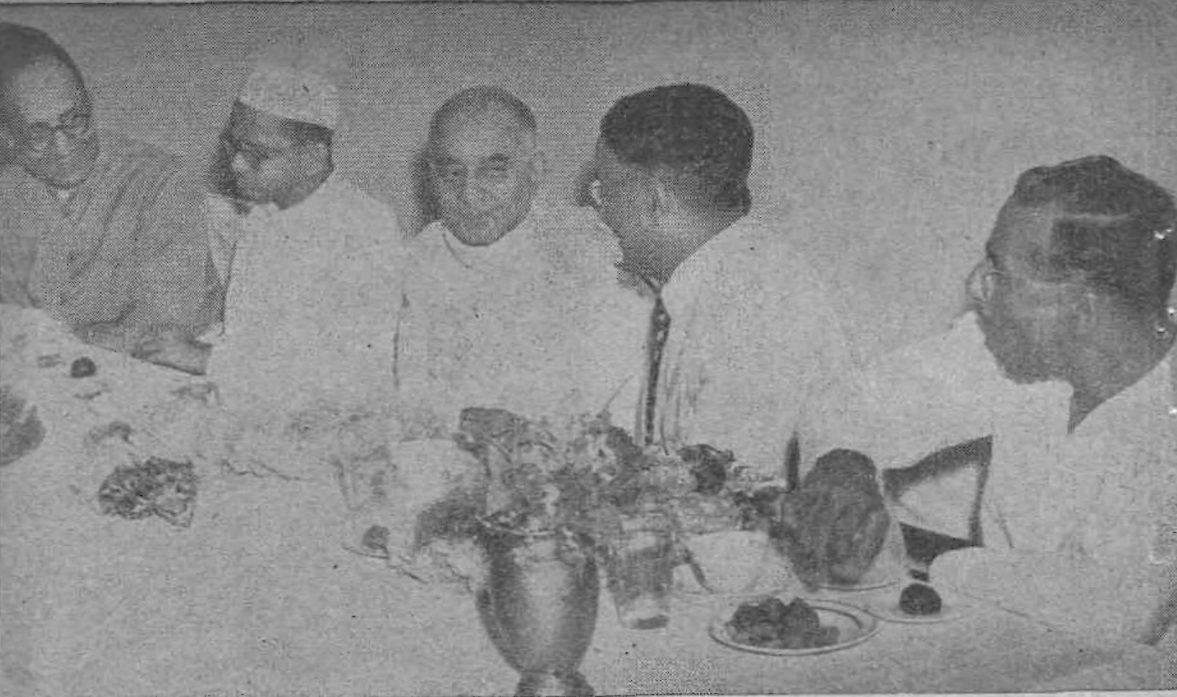
తాజా పండ్లు మధ్యగల

స్వీట్స్ స్వతస్సిద్ధమైన విటమిన్లు గలవి
— యివి కాక క్రీమ్ టోపిస్, బార్లీ
చక్కెర లాబిన్, పెప్పర్ మెంట్
లాబెంజీస్, యింకా ఎన్నో వందల
రకాలు దొరకును.

MORTON
SWEETS

ఇండియా లోని ఏకైక ఎయిర్ కండిషన్డ్ స్వీట్స్
ప్లాంట్లో తయారు చేయబడిన శ్రేష్టమైన స్వీట్లు.

21-11-'53 తేదీన ప్రెస్ కమిషన్ సభ్యులు చందమామ కార్యాలయాన్ని సందర్శించారు. వారికిచ్చిన సన్మానంలో శ్రీయుతులు ఎస్. గోపాలన్, ఎ. ఆర్. భట్, డాక్టర్ సి. పి. రామస్వామి అయ్యర్, ఎ. డి. మణి, బి. నాగిరెడ్డి ప్రభువులు పైచిత్రంలో ఉన్నారు

ప్రెస్సులో కమిషన్ సభ్యులు

చందమామ

సంచాలకుడు : ' చక్ర పాణి '

ఇది జనవరి నెల. ఈ నెలతోనే ఇంగ్లీషువారి సంవత్సరం ప్రారంభమయ్యేది. ఇది అనేక విధాల ప్రముఖమయింది. తెక్కలు వ్రాసుకోవటానికి, వ్యవహారాలు నడుపుకోవటానికి ఇంగ్లీషు పంచాంగం చాలా సౌకర్యం. అందుచేతనే దీనికి అవలంబన ఎక్కువగా వుంటున్నది. జనవరి నెల మనకూ ముఖ్యమయిందే. అత్యంత ఆనందదాయకమైన పెద్దపండుగ ఈ నెలలోనే. రైతుబిడ్డకు ఇదే తీరిక సమయం. రైతుతోపాటు అందరూ ఈ పండుగకు ఉత్సాహంగా వుంటారు. అవీగాక — ఈ 26 వ -తేది స్వాతంత్ర్య దినం. 30-వ తేది గాంధీమహాత్ముని స్మరించవలసిన పవిత్రదినం. తరువాత—ఇంతవరకు జరిగిన చందమామ చరిత్రను ఈ సంచికలో మీరు చూడవచ్చు. అనుకొన్నట్టుగా కొత్త సీరియల్ ను మూడు రంగులలో ముద్రించగలిగాము.

సంపుటి 14 : జనవరి 1954 : సంచిక 1

SANKAR

వ ర మ హి మ

నరులకు సుఖమూ శాంతి నొసంగే
వర మహిమలలో ఎవ్వ రధికులని
ఆదిలక్ష్మికి శ్రీ సరస్వతికి
వాదము వచ్చిన దొకనాడు.

అంతట శ్రీసతి అవతరించి ధర
వితగొల్పు నొక ముత్తైదువయ్యె
కలయజూచి ఒక పేదదంపతుల
నిలయము ముంగిట నిలిచింది.

ఇంటిముందు సిరి తాండవింపగా
ఇంటివారు కడు సందడిపడుచు
వెలికి వచ్చి, యా దేవిని గాంచి
'తల్లి! నీ వచ్చిన పని యే' మన

'వరము లీయగా వచ్చిన లక్ష్మిని
కొరుకొండిపుడె మూడు వరా' లని
ఇందిర వారల కానతీయ నా
నందము జెందుచు నా దంపతులు

'అనంత ధన మిప్పుడిచ్చి వెళ్ళుమా
వెనుక కొరెదము రెండో వర' మన
లక్ష్మి 'తథాస్త'ని లక్షణమ్ముగా
అక్షయ ధనమా ఇంట గురిసి చనె.

(గేయ కథ)

వంటయింటిలో భోజనశాలలో
పడకటింటిలో సావడిలో
ధనము దాచుకొను నా దంపతులకు
నిద్రాహారాలే లేకపోయెను—

పెద్దలు వచ్చిరి అప్పులకోసం
దొంగలు వచ్చిరి దోపిడికోసం
దొరలే వచ్చిరి పన్నులకోసం
ఆ దంపతు లిక అలసిపోయిరి

సుఖము లేని విశ్రాంతి లేని యీ
ధన మెందుకని లక్ష్మిని పిలిచి
రెండో వరముగ వారు కోరిరి
'ఇచ్చిన సంపద తీసుకు పా' మ్మని.

లక్ష్మి 'తథాస్త'ని మరి వేడుమన
కలిగినంతలో సంతృప్తిని గన
గలుగుటె సుఖమును వివేకమెప్పుడూ
కలుగగ, మూడో వరము కోరిరి,

'నాపని కాదది, యైనా ఇచ్చిన
మాట తప్ప' నని గర్వము వీడి,
శ్రీ సరస్వతిని ప్రార్థన సేయ
సరే 'తథాస్త'ని వాణి పలికెను.

అ ట్ట మీ ది బొ మ్మ

నారదమునివలన పంచపాండవులు 'సుందోపసుందుల' కథ విన్నట్లు చెప్పాముకద. తరువాత, పాండవులు ఒక యేర్పాటు చేసుకొన్నారు— ద్రౌపదితో ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క ఏడు కాపరంచెయ్యాలి. ఆమె ఎవరింటిలో వుంటే ఆ యింటికి తక్కిన నలుగురూ పోకూడదు. ఒకచేళ వెళ్లడమే తటస్థించినట్లయితే, పన్నెండునెలలు తీర్థయాత్ర చేసుకురావటమే ప్రాయశ్చిత్తం.

ఒకరోజున ఒక బ్రాహ్మణుని ఆవులను దొంగలు తోలుకొనిపోతూవుండగా, ఆయన ధర్మరాజుండే నగరుకు దుఃఖిస్తూ వచ్చాడు. అర్జునుడు దుఃఖకారణం తెలుసుకొని, ఆ బ్రాహ్మణికి ఆభయమిచ్చాడు. వెంటనే అర్జునుడు తన ధనుర్పాచాలకేసం ఆయుధాగారంలోపడికి వెళ్లాడు. ఆ సమయాన ధర్మరాజూ ద్రౌపదీ అక్కడ వుండటం చూచి, అర్జునుడు చాలా విచారించాడు.

ఏమయితేనేం పోయి, దొంగలను శిక్షించి బ్రాహ్మణి గోవులను తిరుగా ఇప్పించి, అన్నగరివద్దకు వచ్చాడు అర్జునుడు. 'అన్నా!—మనం చేసుకున్న నియమాన్ని ఉల్లంఘించాను. తీర్థయాత్రపోయి వస్తా, సెలవియ్యి' అని కోరాడు.

అందుకు ధర్మరాజు 'అర్జునా! ఇది విప్రకార్యం కనుక దోషంకాదు. తీర్థయాత్ర పోవలినన పనిలేదు' అని హితవుచెప్పాడు. ఐనా, అర్జునుడికి మనస్కరించలేదు. 'మనమే ధర్మం తప్పితే లోక మేమనుకొంటుంది. వెళ్ళే తీరతాను' అంటూ అర్జునుడు బయల్దేరాడు.

అర్జునుడు తన యాత్రలలో అనేక పుణ్యనదులలో స్నానంచేసి, దేవ తర్పణములూ పితృతర్పణములూ చేస్తూవచ్చాడు. అతను గంగానదిలో మునిగే సరికి 'ఉలూపి' అనే నాగకన్య అర్జునుడి చెయ్యిపట్టుకొని, ఇవతలకు రానీయ కుండా అతనిని నాగలోకంలో ఒక దివ్యభవనం చేర్చింది.

'ఇవి ఏమి సాహసం? నీవెవరైవు? ఇది ఏ దేశం?' అంటూ అర్జునుడు ప్రశ్నించసాగాడు. అందుకామె 'నేను కౌరవృక్షనే నాగరాజు పుత్రకను. ఈ గంగానదికి నువు వచ్చిందిమొదలు నీ పరమసుండరరూపం చూచి, నిన్నే పెళ్ళాడటానికి నిశ్చయించుకొన్నాను. కాదంటేవా, నేను పరలోకానికి పోవల సిందే. కరుణించు. పుణ్యంకట్టుకో' అంటూ అర్జునుడి పాదాలు పట్టుకొన్నది. అర్జునుడు ఉలూపిని గాంధర్వవిధిగా పెళ్ళాడి ఆమెకోరిక నెరవేర్చాడు.

చంపానగరంలో పూర్వం ఒక సంవత్సరం బ్రాహ్మణ గృహస్థుడు ఉండేవాడు. అతనికి లేకలేక ఒక స్త్రీ శిశువు కలిగింది. ఆమె పేరు సుభద్రాంగి. ఆ శిశువునుగురించి జ్యోతిష్కులు రెండు విషయాలు కచ్చితంగా చెప్పారు.

ఆమె పరాక్రమశాలి ఐన ఒక సార్వభౌమునికి భార్య అవుతుందనీ, ఇద్దరు పుత్రులు కలుగుతారనీ, వారిలో ఒకడు చక్రవర్తి కాబోతాడనీ, రెండవవాడు సంసారం త్యజించి సన్యాసి అవుతాడనిన్నీ.

కూతురును గురించి చెప్పిన ఈ మంచి మాటలకు ఆ బ్రాహ్మణుడు అంతులేని సంతోషం పొందాడు.

ఆమె పెరిగి పెద్దదవుతున్నకొద్దీ బ్రాహ్మణుని ఆశలు అతీతమయింపసాగినై. చూడగా ఆమె అతిలోక సౌందర్యవతి. సర్వలక్షణ సమన్విత. ఆమెకు యుక్తవయస్సు

వచ్చేసరికి, బ్రాహ్మణుడు తన ఉనికి చంపానగరంనుండి రాజధాని నగరమైన పాటలీపుత్రానికి మార్చాడు.

అప్పుడు పాటలీపుత్రానికి ప్రభువు బిందుసారుడు. ఆయనకు ఎంతోమంది భార్యలున్నారు. అందరు భార్యలకూ బిడ్డలు పుట్టారు. పట్టమహిషికి పుట్టిన పెద్దకొడుకు పేరు 'సుషీముడు'.

పాటలీపుత్రం చేరుకొన్న బ్రాహ్మణుడు ఒక రోజున తన కుమార్తెను రాజు దర్శనానికి తీసుకెళ్ళి, 'ప్రభూ!—అన్నివిధాలా తగ్గి ఉన్నటువంటి ఈ నా కూతురును విలికకు సమర్పించుకొంటున్నాను. రాణి గా స్వీకరించవలసింది' అని కోరాడు.

ఇందుకు రాజు సమ్మతించి, ఆమెను అంతఃపురానికి పంపించాడు. తక్కిన రాణులతోపాటు, సుభద్రాంగికికూడా ఒక నివాస గృహం ప్రత్యేకించారు.

ప్రత్యేకించారే కాని, సుభద్రాంగి అక్కడ చేరినప్పటినుంచి అంతఃపురంలో కలకలం బయటైంది. తక్కిన రాణులందరికీ ఈమెపైన అసూయ కలిగి, రోజు రోజూ వృద్ధికాజొచ్చింది. వారందరూ కలిసి సుభద్రాంగిపైన రాజుకు రోత కలిగేటటువంటి పరిస్థితులెన్నో కల్పించారు. వారెన్ని చేసినా, సుభద్రాంగి సుగుణాలకూ సౌందర్యానికి మెచ్చుకొని, రాజు ఆమెను కూడా తన భార్యగా చేసుకొన్నాడు.

బిందు సారు డికి సుభద్రాంగివలన అశోకుడు, విగతశోకుడు అని ఇద్దరు కొడుకులు పుట్టారు. కాని, పరిస్థితులు విష

మించటంవల్ల క్రమంగా రాజుకు సుభద్రాంగిమీదా, ఆమె కొడుకులిద్దరిమీదా అపేక్ష తగ్గిపోజొచ్చింది. రాజుకు అపేక్ష తగ్గటంతో సుభద్రాంగికి, ఆమె కొడుకులకూ కష్టపు రోజులు దాపురించినై.

* * *

రాజుకు పింగళివత్తుడనే బౌద్ధవిక్రుపు పైన ఎంతో భక్తి. ఒక రోజున రాజు ఆయనను ఆహ్వానించి, “ఉపాధ్యాయా!—విశాలమైన నా సామ్రాజ్యాన్ని శాసించటానికి నా తరువాత రాకొమారులలో ఎవరికి అర్హత, సమర్థత ఉన్నదో తెలుసుకోవాలి. ఇందుకోసం పరీక్షపెట్టి ఎవరు అర్హులో మీరు నిర్ణయించాలి” అన్నాడు.

నగరానికి వెలుపల ఉద్గానవనంలోని సువర్ణమండపంవద్ద రాజపుత్రులందరూ సమావేశం కావటానికి తగిన యేర్పాటులు జరిగినవి. రాజు వచ్చాడు. పింగళివత్తుడూ వచ్చాడు. అందరూ చేరుకొన్నారు. ఒక్క అశోకుడుమాత్రం అక్కడ కనబడలేదు. ఏమీ!—వానికి పిలుపు వెళ్ళినేలేదు.

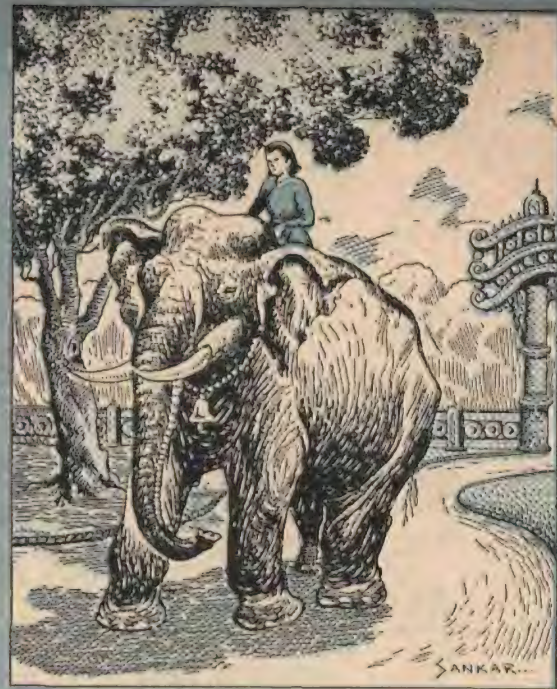
అక్కడ సుభద్రాంగి—అశోకుని పిలిచి, ‘నాయనా!—రాజకుమారులందరూ పరీక్షకు గాను సువర్ణమండపానికి వెళ్ళారు. నువ్వు కూడా వెళ్ళడం భావ్యంకాదా!’ అన్నది.

అందుకు పిన్నవాడు 'అమ్మా!-నన్ను చూడటానికే నాన్నగారు అసహ్యపడతారు. అటువంటప్పుడు నేను వెళ్ళి ఆయన ఎదట పడటం ఏం బాగుంటుంది?' అని తన మనసులోని బాధ వెల్లడించాడు.

ఏమైనానరే, వెళ్ళేతీరాలెనని తల్లి పట్టు పట్టింది. తల్లి మాటను జవదాటలేక పోయాడు అశోకుడు. పసివాడు బయలు దేరేముందు తల్లి కొంచెం శాల్యాన్నం, పెరుగు మట్టిపాత్రలో పెట్టి కట్టియిచ్చింది.

అశోకుడు పోతూవుండగా, దారిలో మంత్రికుమారుడైన రాధాగుప్తుడు ఎదు రయ్యాడు. రాధాగుప్తుడు అశోకుని క్షేమం కోరినవాడు. నేస్తుడికి ఒక వాహనం సమ కూర్చి, సువర్ణమండపంలో జరగబోయే పరీక్షకు అశోకునికూడా పంపుదామని తాప త్రయపడ్డాడు. కాని, ఎంత యత్నించినా, మంచివాహనం దొరికిందికాదు.

చివరకు, రాజుగారి వీనుగుల శాలలో ఒక ముసలి యేనుగు కనిపించగా, దానిని అశోకునికి ఇచ్చి, పరీక్షకు వెళ్ళమన్నాడు. అశోకుడు సువర్ణమండపం చేరుకునేసరికే రాజకుమారులందరూ వారివారికి ఏర్పాటు అయిన ఉచితాసనాలలో కూర్చోనివున్నారు. వారు కూర్చోగా ఒక్క చోటుకూడా వైగా

లేదు. ఇదిచూచి అశోకుడు నేలమీదనే కూర్చోన్నాడు. అశోకుడు అక్కడకు రావ టంకాని, కూర్చోవటంగాని ఒక్కరూ గమనించనేలేదు. అందరూ పరీక్ష సందడిలో మునిగివున్నారాయె!

పరీక్షా సమయం వచ్చింది.

పింగళివత్సుడు, తనచుట్టూ కూర్చోని వున్న రాజకుమారుల ముఖాలన్నీ పరిశీ లించి చూచాడు. అశోకుని ముఖంలో గోచ రించినట్టుగా రాజలక్షణాలు మరెవ్వరి ముఖాలలోనూ కనబడలేదు. ఐతే, ఈ పిన్నవానియందు రాజుకు అయిష్టతగా వుంటున్న సంగతి ఉపాధ్యాయునికి ఎప్పుడో

తెలుసు. నిజమైన ఈ వృద్ధేశం వెల్లడిస్తే, రాజుకు కోపం వస్తుంది. కనుక, నేనుతో నిజం వెల్లడించవలసిన పరిస్థితి యేర్పడింది, పింగళివత్సుడికి.

“ప్రభూ!—ఇప్పుడు ఇక్కడ సమావేశమైన రాజకుమారులలో ఎవరైతే శ్రేష్ఠమైన వాహనాన్ని ఎక్కివచ్చారో అతడే మీ తరువాత మగధరాజ్యానికి సార్వభౌముడవుతాడు” అని చెప్పాడు.

రాజకుమారులలో కొందరు చక్కటి గుర్రాలమీద, మరికొందరు అండమైన రథాలమీద ఎక్కి వచ్చారు. గురువుగారి మాట వినగానే, ఎవరికివారే ‘నేను శ్రేష్ఠ

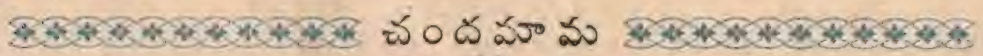
మైన వాహనాన్ని ఎక్కివచ్చాను కనుక నేనే రాజునవుతాను’ అని వారిలోవారు అనుకొని ఉత్సాహపడ్డారు. ఎవరిమట్టుకు వారే ‘నన్ను గురించే గురువుగారు ఇలా చెప్పివుంటారు’ అని అనుకోసాగారు.

తన పెద్దకుమారుడైన సుషీముణ్ణి ఉద్దేశించి గురువు అలా చెప్పివుంటాడని తలచాడు రాజు. ఐనా, ఒక నిర్ణయానికి రాలేక, గురువును అభిప్రాయం అడిగాడు.

అందుకు పింగళివత్సుడు ‘ప్రభూ!—ఎంత మునిలిదైనా ఏనుగుకు వుండే గౌరవం మరి ఏ వాహనానికి లేదు. గజారోహణం అనేది సామాన్య విషయంకాదు’ అన్నాడు.

ఈ సమాధానం రాజుకు తృప్తిలేక పోయింది. ‘ఉపాధ్యాయా!—దయ వుంచి రాజకుమారులను మరొకసారి పరీక్షించండి’ అని మళ్ళీ కోరాడు.

గురువు మళ్ళీ మునుపటి విషయాలనే రెట్టించుతూ ‘మహారాజా!—ఇక్కడకు వచ్చిన రాజకుమారులలో ఎవరి వాహనం, ఆసనం, భోజనం, పానీయం, భోజనపాత్ర శ్రేష్ఠమైనవో అతడే మీ తరువాత సింహాసనం అధిష్టిస్తాడు. సంబోధం లేదు’ అని అనేక విధాల నొక్కి చెప్పాడు.

రాజుకు ఇదేమీ సచ్చలేదు, పైగా అర్థంకాలేదు కూడాను.

గురువు చెప్పిన ఈ మాటలకు రాజు కుమారులలో ఎవరికి వారు మళ్ళీ, తమ తమ వాహన, ఆసన, భోజనాదులే శ్రేష్ఠమైన పని తలచి ఉప్పొంగిపోసాగారు. ఏమీ!— వారు ఆసనాలపై ఉపయోగించేవి విలువైన వస్త్రాలు. భోజనాలు కేశలం విందు భోజనాలే. పాత్రలు బంగారపువి. పానీయాలా రుచికరములైన ద్రాక్షసారాయిలు!

అశోకుడి సంగతి మాస్తే.. వాహనం ముసిలి ఏనుగు; ఆసనం కటిక నేల; భోజనం పెరుగూ అన్నం. భోజనపాత్ర మట్టితో చేసింది. పానీయం మామూలు మంచినీళ్లు. నిజానికి, వీటికంటే తక్కిన రాజకుమారులు తెచ్చుకొన్నవి శ్రేష్ఠమైనవి కానేకావు. అని చెప్పి, పింగళిపట్నం రాజువద్ద సెలవు తీసుకొని వెళ్ళిపోయాడు.

బిందుసారుడికి అశోకుడంటే అయిష్టం కావటంచేత, రాజకార్యాలలో అతన్ని కలుగజేసుకొనివ్వలేదు. కాని, త్వరలోనే అశోకునికి తలవనితలంపుగా ఒక చక్కటి అవకాశం దొరికింది.

సమీపంలో ఉండే తక్షిల సగరంలో విప్లవం బయలుదేరింది. అశోకుడు కోరి,

తండ్రి అనుమతి పుచ్చుకొని వెళ్లి ఆ విప్లవం అణచివేశాడు. కొద్ది రోజులలోనే విజయ గౌరవంతో సగరానికి తిరిగివచ్చాడు.

బిందుసారునికి జ్యేష్ఠుడైన సుషీముడు చంచలస్వభావుడు. ఒకరోజున అతడు ముఖ్యమంత్రితో వేళాకోళమాడుతూ, మంత్రిని నెత్తిమీద కొట్టాడు. మంత్రికి చాలా కొపం వచ్చింది. 'బాబూ!— ఇంకా రాజువి కాకముందే వృద్ధులైన మంత్రిలను కొట్టటానికి మొదలెట్టావు. రాజువే అయితే, మా తలలే తీయించివేసేటట్టు ఉన్నావే. కానీ, నువ్వు గద్దె ఎక్కకుండా నేను జాగరత్పడ తాలే!' అని మనస్సులో అనుకొన్నాడు.

చందమామ

ఆ క్షణంనించి ముఖ్యమంత్రి తక్కిన మంత్రివర్గంతోకూడి కుట్ర పన్నడానికి ప్రారంభించాడు. ముఖ్యమంత్రి ప్రాత్యాహం వల్లనే ఆస్థానంలో వుండే తక్కిన రాజ మంత్రిలు ఐదువందలమంది వానికి ఎదురుతిరిగారు.

ఇలా వుండగా మునుపటిలాగానే తక్షణిలో మళ్ళీ విప్లవం వచ్చింది. ఈ సారి రాజు సుషీముణ్ణి పంపించాడు. కాని సుషీముడు విప్లవం అణవలేకపోయాడు.

ఇంతలో వృద్ధుడైన బిందుసారుడికి జబ్బు చేసింది. 'ఆశోకుణ్ణి తక్షణిలకు పంపించి, సుషీముణ్ణి ఇక్కడికి రప్పించండి. వాడికి పట్టం కట్టాలని వుంది' అని మంత్రి లతో చెప్పాడు రాజు.

ఇది మంత్రిలెవ్వరికీ ఇష్టం లేదు. ఐతే, రాజుకు ఎదురుచెప్పటానికి సాహసించ లేక పోయారు. 'ప్రభూ!— ఆశోకుడు ఇప్పుడు అస్వస్థతగా వున్నాడు. కొంచెం

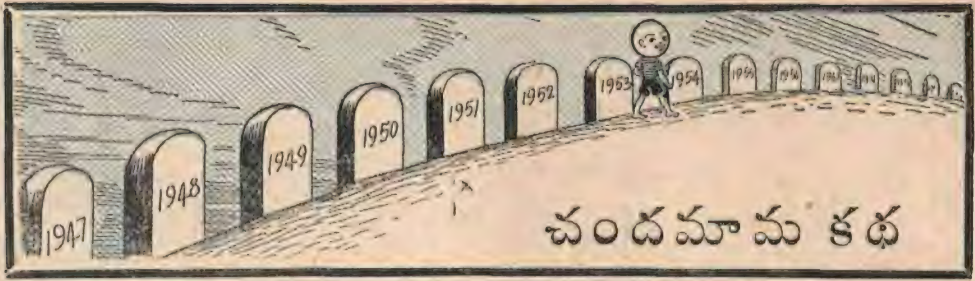
నిమ్మళించగానే అతన్ని అక్కడికి పంపిస్తాం' అన్నారు. మంత్రిలు కుట్ర చేసి, ఆశోకునికి రోగివేషం వేసి, చికిత్సకు వీర్పాట్లుచేశారు. ఇదంతా చూడగా, తన కోరిక నెరవేరలేదుకదా అని బిందుసారునికి మనోవ్యాధి ఎక్కువయింది.

మంత్రిలు అప్పుడు ఆశోకుణ్ణి చక్కా అలంకరించి, బిందుసారుని ఎదుటికి తీసుకు వెళ్ళారు. "మహాప్రభూ!—ఇప్పటికి వీనిని సంహననంమీద కూర్చోబెట్టి అభిషిక్తుణ్ణి చేయండి. సుషీముడు తిరిగి రాగానే అతనినే రాజుగా చేయవచ్చు" అని వినయంగా సలహాయిచ్చారు.

రాజుకు అవసానకాలం సమీపించింది. కోపంతోనూ బాధతోనూ నోటమాటే పెకిలించికాదు. గత్యంతరం లేకపోయింది. ఆయన చివరకు అప్రియపుత్రుడైన ఆశోకుని తలమీద తన చేతులతో తనే కిరీటం పెట్టవలసి వచ్చింది!

SANKAR

చందమామ పెట్టిన వరపడులు :

శాతపాటలు (రకరకాలు) - ఇంద్రజాలం - పిల్లల పెంపకం - విజ్ఞానంలో గమ్యుత్తులు - చేసిచూడు పెద్దల చిన్నతనాలు - బదులుచెప్ప - ఒంటిగీత బొమ్మలు - చిట్టికథలు - ముగ్గులు - టైపుచిత్రాలు నేటి పాపలు : రేపటి పౌరులు - యు క్తిలెక్కలు.

చందమామ ఇంతవరకు ప్రకటించిన కథలు :

1-పేజీ కథలు	44	4-పేజీ కథలు	190	7-పేజీ కథలు	3
2-పేజీ కథలు	78	5-పేజీ కథలు	81	8-పేజీ కథలు	21
3-పేజీ కథలు	109	6-పేజీ కథలు	68		

చందమామలో వెలువడిన పెద్దకథలు (సీరియల్స్)

1. బండరాముడు (పుటలు) 24	9. బాలనాగమ్మ (పుటలు) 66
2. కాకమ్మక్క కథ 21	10. గుణసుందరి 22
3. నక్కబావ 23	* 11. దారు ప్రశ్నలు 40
* 4. తండ్రి-కాడుకులు 23	12. విచిత్ర కవలలు 143
5. వీరలక్ష్మి 16	13. అపూర్వసాధం 80
6. వర్ణమానుని యాత్రలు 47	14. రత్నకిరీటం 48
7. దొంగనన్యాసి 15	15. శబ్దవేధి 64
8. పాపిష్టిముఖాలు 23	* ఈ పెద్దకథలు పుస్తకరూపంలో వచ్చినై.

చందమామ గేయకథలు 86

చందమామ అట్టలోపలి పాటలు 156

చందమామ అట్టమీది బొమ్మ (3-రంగులు)

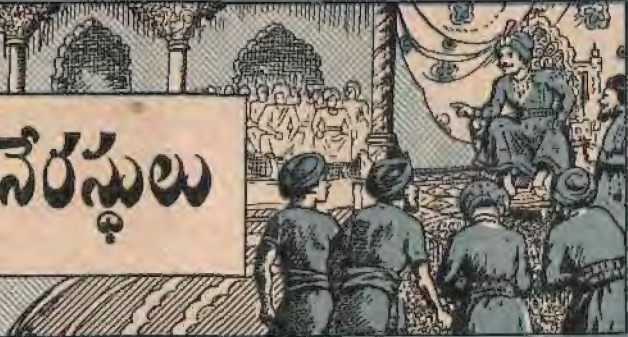
శరకాలు 15	భాగవతం బొమ్మలు 42
శాయణం బొమ్మలు 5	భారతం బొమ్మలు 16

చందమామ అట్టచివరి బొమ్మ (3-రంగులు)

కుందేలు కుటుంబం - మాంత్రికుడి కథ - గమ్యుత్తుగోడుగు కథ - బుల్ బుల్ కథ
తెల్లపిల్లి కథ - గడుగ్గాయి గంగన్న కథ ఇవిగాక ఇంకా ఎన్నో రకరకాలు....

నలుగురు నేరస్తులు

KESAVA

అక్కరుఫాదుషా సన్నిధికి ఒకనాడు నలుగురు నేరస్తులను విరిచికట్టి తీసుకవచ్చారు భటులు. అందులో మొదటివాణ్ణి పిలిచి, చక్రవర్తి, “ఇది నీకు యోగ్యమైన పని కాదుసుమా!” అని మృదువుగా చెప్పి విడిచివచ్చాడు. రెండవవాణ్ణి గట్టిగా చీవాట్లుపెట్టి మందలించి, పంపవేశాడు. మూడవవాణ్ణి భటుల చేత బలవంతంగా బయటికి నెట్టింపించాడు.

ఇక నాలుగోవాడికి చుప్పనాతికిమల్లే ముక్కు చెవులూ చెక్కించి, తల గొరిగించి సున్నపుబొట్టు పెట్టి, గాడిదమీద ఊరేగించ వలసిందని కఠినంగా ఆజ్ఞాపించాడు చక్రవర్తి.

ఈ తీర్పు విని సభాసదులు ఒకరిమొగం ఒకరు చూచుకొని, గుసగుసలాడుకొసాగారు. ఆరితేరిన న్యాయ మూర్తులు సైతం తెల్ల మొగాలు వేశారు.

“ఏంనేర్చు, ఏంతీర్పు! ఏంసబబు, ఏం న్యాయం!!” అని నలుగురూ నాలుగు విధాల అనుకొన్నారు.

“మా తీర్పులో మీకేమేనా సందేహాలు ఉంటే, ఉన్నదున్నట్లూ చెప్పవచ్చు, ఎంత మాత్రం బిడియపడకండి,” అని అభయ మిస్తూ ప్రకటించాడు చక్రవర్తి.

అప్పుడు వారందరూ చక్రవర్తి ఎదుట చేతులు జోడించి వినయవిధేయలతో “ధర్మ మూర్తి! తమ న్యాయాన్ని మేము శంకించటంలేదు. కాని, నలుగురూ ఒకేమాస్తరు నేరస్తులుకదా, ఈ నలుగురికీ శిక్ష నాలుగు విధాలుగా ఎందుకున్నదో అనే విషయం మేం గ్రహించుకో లేకపోతున్నాం,” అని మనవిచేసుకొన్నారు.

ఆ నేరస్తులవెనుక ఇద్దరేసి గూఢచారులను ఏర్పాటుచేసి, వింజరుగుతుందో వచ్చి చెప్పమన్నాడు అందరి ఎదుటా, చక్రవర్తి.

వెళ్ళిన గూఢచారులు మూడవరోజున వచ్చి న్యాయస్థానంలో హాజరయ్యారు. వాళ్లు తెచ్చిన సమాచారం వినటానికి సభకు లందరూ కుతూహలపడుతున్నారు. అప్పుడు గూఢచారుల నాయకుడు ప్రభువుకు ఇలా మనవిచేశాడు :

“ప్రభూ!—విలిక మంచిమాటలతో మంధలించి విడిచిపెట్టిన మొదటవాడు గౌరవహాని భరించలేక ఇంటికి వెళుతూనే విషం తాగి మరణించాడు. గట్టిగా చీవాట్లు తిన్న రెండవవాడు ఇల్లూ వాకిలి—తుదకు నగరంకూడా విడిచి పరారీ అయ్యాడు.

చెప్పదెబ్బలుతిన్న నేరస్థుడు నాటినుండి పదిమందిలోకి రావటమే మానుకొని, ఉన్నాడా లేడా అన్నట్టుగా కాలక్షేపంచేస్తూ వున్నాడు.

పోతే, ఇక నాలుగవవాడి సంగతి— అంటే ముక్కు చెవులూ కోయబడ్డవాడి సంగతే చిత్రంగా వుంది. గాడిదమీద

ఊరేగింపుసంబరం జరుగుతూవుంది. ప్రజలు గుంపుగుంపులుగా ముగి వాడిని లేపిడి కొడుతున్నారు. ఆ సందడి చూసేందుకు వాడి పెళ్ళాకూడా యింట్లోనించి ఇవతలకు వచ్చింది. ఆమెను తన దగ్గరికి రమ్మని పిలిచి, పదిమందీ వింటూండగానే వాడు.—

“త్వరగా ఇంటికి పోయి స్నానానికి సిద్ధంచెయ్యి. ఏముంది? ఈ దుష్టుల గొడవ తీరి, ఊరేగింపు ఐపోగానే, కొంచెం సేపటిలోనే వెచ్చేస్తా!” అని అరుస్తూ చెప్పాడు.

‘నీచుడికి నీతి నియమాలుగాని, సిగ్గు బిడియాలుకాని ఉండవనటానికి వీడిని మించిన తార్కాణలేదు కదా’ అని అందరూ అశ్చర్యపోయారు.’

ఈ వృత్తాంతం విన సభవారు చక్రవర్తి న్యాయకోశలానికి, శిక్షా విధానానికి అబ్బుర పడి, ఫాదుషాను వేనెళ్ళ కీర్తించారు.

దుండగీడు

బ్రహ్మదత్తుడు కాశీరాజ్యాన్ని పాలించే కాలంలో ఒకప్పుడు బోధిసత్వుడు, దేవతలకు అధిపతి అన దేవేంద్రుడుగా పుండటం తటస్థించింది.

బ్రహ్మదత్తుడు అప్పుడు మంచి నడివయసులో ఉన్నాడు. దేవుణ్ణి లెక్కచేయని బ్రహ్మదత్తుడికి మానవులనగా విపాటి? వయసులో ఉంటూవున్న బ్రహ్మదత్తుడికి జంతువులన్నా, మనుషులన్నా, వస్తువులన్నా అదౌకవిధమైన రోతగా కనబడేది.

వయసుమీరిన జంతువులేవైనా సరే—గుర్రాలుకాని, ఏనుగులుకాని, మరేవైనా కాని—కంటపడితే, వాటిని తరిమి తరిమి కొట్టేవాడు. పాతబడిన బళ్ళుకాని, యింకేదైనా వస్తువుకాని కనిపిస్తే ముక్కాచెక్కలుగా చేసి పారవేసేవాడు.

వయసు గడచిన మనుష్యులు—అనగా వృద్ధులు ఎదటపడితే, వాళ్ళ నెరసిన

గెడ్డాలు పట్టుకు లాగేవాడు. వాళ్ళను పాత్రలు దొర్లించినట్టుగా కింద పడుకోబెట్టించి దొర్లించేవాడు. ఆ వృద్ధులు స్త్రీలయితే, నానాహింసలూ పెట్టేవాడు.

బ్రహ్మదత్తుడు చేసే ఈ అర్థంలేని ఆటలకూ, దుండగాలకూ ఒక మితి మేరా లేకపోయింది. ఇంద్రుడి లక్ష్మిమూ చంద్రుడి లక్ష్మిమూ లేకుండా సంచరించే ఆ రాజకుమారుణ్ణి ఎదిరించటానికి ఎవళ్ళకూ తరం కాలేదు.

ఇలా రాజుచేసే దుర్మయాలకూ, యాతనలకూ ప్రజ కటకటలాడిపోసాగారు. చేసేది లేక, తల వంచుకొన్నారు. వృద్ధులైన తమ తలిదండ్రులను రాజ్యం దాటించి ఇతర ప్రదేశాలకు చేర్చుకొన్నారు. ఈ విధంగా తలిదండ్రులను దూరదేశాలలో దిగబెట్టి, వారికి ఎడబాపులై పుండటం తప్ప మరీ గత్యంతరం లేకపోయింది.

ఇలా ప్రజ తలదండ్రులను విడిచిపెట్టి ఉండటంవల్ల వారు మహాపాపం చేసిన వారయ్యారు. ఇటుపంటి పాపాత్ములతో రొరవాది నరకాలన్నీ నిండిపోజొచ్చినై. అటు చూడగా, స్వర్గలోకమంతా ఖాళీగా ఉండిపోయింది.

స్వర్గలోకంలో తగినంత పని కనబడక పోయేసరికి దేవేంద్రుడు తల్లడిల్లాడు. లాభ మేముంది? దూరంయోచించి, ఒక పన్నాగం పన్నాడు—అది యేమిటిఅంటే :

కడు పేదబస ఒక శతవృద్ధురూపం తాల్చాడు. రెండు జాడీలలో మజ్జిగ నింపి, శిథిలావస్థలో వుండే ఒక బండీలో పెట్టాడు. ఆ బండీకి రెండు బక్కఎద్దులను పూన్చి, బయలుదేరాడు.

ఈవిధంగా దేవేంద్రుడు వెళుతుండగా అతి వైభవంగా గొప్ప ఊరెగింపుతో గజారోహణం చేసి వస్తున్న బ్రహ్మదత్తుడు యెదురయ్యాడు. రాజుకొసం నగరమంతా ఆనాడు కలకలలాడుతూ అలంకరించబడింది!

బండీమీద ముసలివాణ్ణి చూస్తూనే రాజు “పోరా, అవతలికి. తప్పకరా! ఏమిటింత పొగరు?” అంటూ కేకలువేశాడు.

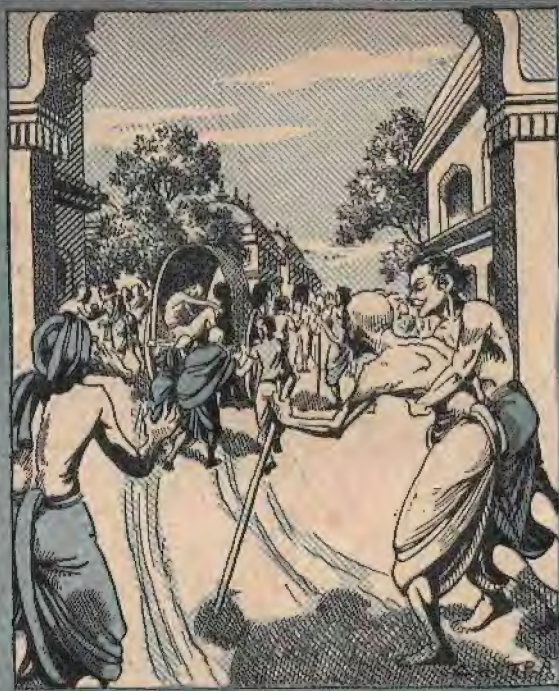
పక్కనున్న ప్రజకు ఇదంతా అశ్చర్యం కొలిపింది. ‘ఏమిటీ, రాజు ఇలా కేకలు

వేస్తాడెందుకో!’ అని అనుకొన్నారు. చిత్ర మేమిటంటే — మారువేషంలో వున్న ఆ దేవేంద్రుడు ఒక్క రాజుకే కనిపిస్తున్నాడు. కాని ప్రజలలో ఒక్కళ్ళకూ గోచరించటం లేదు. దేవేంద్రుడు కనబరిచిన ఈ మహిమ వల్లనే ప్రజలకళ్ళకు మాయ కమ్మింది!

అలా కోపంతో కేకలువేసి రాజుమీదికి పోయి, వృద్ధుడు తన బండీలోని ఒక మజ్జిగజాడి తీసి రాజు నెత్తిమీద పగల గొట్టాడు.

భయంతో రాజు ఏనుగు దిగి చుట్టు చుట్టు తిరుగసాగాడు. అప్పుడు దేవేంద్రుడు రెండవ జాడీకూడా తీసి రాజు తలకు వేసి

కొట్టాడు. ఆ మజ్జిగ ఒరికి రాజు వళ్ళంతా తడిసిపోయింది. రాజు ఉగ్రుడయ్యాడు.

ఆ సమయంలో దేవేంద్రుడు ఎక్కి వచ్చిన, బండి అదృశ్యమయిపోయింది. మజ్జిగజాడీలూ కనబడకుండా పోయినై. అప్పుడు దేవేంద్రుడు స్వస్వరూపంతో రాజు ఎదుట సాక్షాత్కరించాడు.

పావాక్రాంతుడైన రాజును చూచి దేవేంద్రుడు:

“ఏమి రాజా!—పాగరుబోతుడనము ఎవరికి, నీకా, నాకా? కన్నుకానని గర్వంతో ఎవరు మిట్టపడుటూవుంట? నీవా, నేనా? ఎల్లప్పుడూ ఈ యౌవనంలో ఇలానే వుండి

పోతావా నీవు? నీకు వృద్ధాప్యం రాదా? ముసిలివారిని పాతవస్తువులనూ గేలి చేస్తావా? నీ దుశ్చేష్టలవల్ల రాజ్యంలో ప్రజ యెంత బాధపడుతున్నారో తెలుసు కున్నావా? నీ యాతనవల్ల వాళ్లందరూ కన్న తలదండ్రులను దూర ప్రదేశాలకు పంపివేసి, వారి రక్షణ చూడలేని మహా పాపులవుతున్న సంగతి కొంచెమైనా గుర్తించావా? ఈవిధంగా నరకలోకాలు నిండిపోవటం, స్వర్గానికి ఒక్కళ్ళూ రాక పోవటం గమనించావా? చూడు. ఈ క్షణంనుంచిఐనా బుద్ధి తెచ్చుకొని, సరిగా ప్రవర్తించు. లేకుంటే, ఇదుగో ఈ పిడుగు వచ్చి, నీ తలనూ మొండెమునూ వేరు చేస్తుంది. జాగ్రత్త!” అని హెచ్చరించి, అదృశ్యమయ్యాడు.

నాటినుంచి బ్రహ్మదత్తుడి మతం పూర్తిగా మారిపోయింది. అతడు వృద్ధులను గౌరవింపసాగాడు.

ఆందువల్ల ఇంతకుముందు రాజ్యంలో కలిగిన అలజడి తగ్గింది. ప్రజలు వాళ్ళవాళ్ళ తలదండ్రులను మళ్ళీ ఆ దూరప్రాంతాల నుండి తిరిగి తెచ్చుకొని, సేవించి సుఖంగా ఉంటూవచ్చారు. బోధిసత్వుడి ప్రభావం వల్ల ఇంతటి మార్పు కలిగింది.

పూర్వకాలమందు కుండలినీద్వీప రాజ్యానికి చిత్రసేనుడు ప్రభువుగా ఉండేవాడు. మన కథ నడిచేనాటికి, చిత్రసేనుడు రాజ్యానికి వచ్చి రెండేళ్ళ అయింది. ఐతేయేం?—తన పరిపాలనలో ప్రజ సమస్త సౌఖ్యాలూ అనుభవించాలెననీ, తన రాజ్యం రామ రాజ్యం అనిపించుకోవాలనీ ఆయనకు కుతూహలం. ఈ ఆభిలాషతో చిత్రసేన మహారాజు ప్రజలపై పన్నులన్నీ సగానికి సగం తగ్గించి వేశాడు.

రాజు ధర్మగుణానికి ప్రజ ఎంతగానో సంతోషించారు. పన్నుల భారం తగ్గటంతో ప్రజకు సుఖంగానే వుంది. రాజ్యంలో ఎక్కడ చూచినా చిత్రసేనుని గురించిన గాధలే! ఏమూల విన్నా ప్రభువును కీర్తించే

పాటలే !! ఈ విధంగా చిత్రసేన మహారాజు ఖ్యాతి మోగిపోయింది.

బాగానే వుంది. రాజుపేరు దశదిశలా మోగిపోవడం సంతోషింపతగిందే. కాని, అటు పేరు మోగుతున్న కొద్దీ ఇటు ఖజానాలో ద్రవ్యం తరుగుతూవచ్చింది. అదే పనిగా కర్చుపెడుతూవుంటే ఎక్కడి ధనం ఆగుతుంది? ధనం లేకపోవటంచేత పరిపాలన తారుమారు కాజొచ్చింది.

మంత్రి బుద్ధిసూక్ష్మత కలవాడు. రాజు సంకల్పం గమనించేవున్నాడు. అందువల్ల రాగల ఫలితాలుకూడా ఆయనకు మొదటనే తెలుసు. అందుకనే, అవకాశం దొరికి నప్పుడెల్లా రాజుతో మంచివెడ్డలు చెబుతూనే వచ్చాడు. కాని, చూడబోతే 'నా తరంలో

నా ప్రజకు శాశ్వతమైన మేలు చేసి తీరాలి' అని దీక్షపట్టిన చిత్ర సేను డికి మంత్రిమాటలు చెవికెక్కలేదు. ఎన్ని విధాల చెప్పిచూచినా రాజు వినిపించుకొనక పోయేసరికి మంత్రి విసిగి వేసారిపోయాడు.

ఖజానా ఖాళీ ఐంది. పైసాఐనా నిలవ లేకపోయే. ఊరుకొంటే ముప్పు కలుగుతుందని తెలుసుకొన్నాడు మంత్రి.

ఏమైతేకానీ ఆని, చొరపతో ఒకనాడు ప్రభువును దర్శించి, "మహారాజా!— ఏలిక చేసిన శాసనం ప్రజకు సౌఖ్యంగానే వున్నది. ఐతే, మన ధనాగారం ఒకవంక వట్టిపోతున్నది. ధనం లేకుంటే ఏ పని

సాగుతుంది? మాట తక్కుని మంత్రిపదవినే నెలా నిర్వహించేది? కనుక, నాకి బాధ్యత తప్పించవలసిందని దేవరను కోరుతున్నాను" అన్నాడు.

"అంత విషమించిందా పరిస్థితి?" అని ప్రశ్నించాడు రాజు.

"ఏమని మనవిచేసేది ప్రభూ!—ఆవతల ఉద్యోగులకూ ఇవతల సైనికులకూ నెల జీతా లివ్వాలి. ఇంకొక్క వారమే వ్యవధి ఉన్నది. ఖజానాలో ఉండే సొమ్ముతో సిల్లు మోసే తోటమాలీల భత్యాలైనా సరిపెట్టలేమని తోస్తుంది." అని మనవిచేశాడు

ఇందుకు రాజు "సరే. రేపటి రోజున దర్బారు ఏర్పాటు చేయించుమంత్రి!—మన మంత్రులే కాదు; రాజ్యంలో పెద్దమనుషులనూ సభకు రప్పించు" అని చెప్పాడు.

మంత్రి వెళ్ళిపోయాడే కాని, రాజు మనస్సులో వృద్ధేశం ఏమిటో అర్థంకాలేదు. ధనాగారంలో డబ్బు లేకపోతే కొత్త పన్నులు విధించాలి. ఇలా దర్బారులు ఏర్పాటుచేసి అందరనూ రప్పించినంత మాత్రాన కాబోయేదేమిటి? అనుకొన్నాడు. ఏమైతేనేం, రాజాజ్ఞ! నెరవేర్చేతీరాలి.

రాజ్యంలో దండేరా వేయించారు. చాటింపు విన్న ప్రజకు సంగతి సందర్భమూ

తెలియదాయె. అందుచేత, నలుగురూ నలుగురికీ అనుకొన్నారు. ఇంతకూ, రాజు దయామయుడని అందరకూ వెల్లడి అయ్యే వున్నది. దీనినిబట్టి కొంతమంది 'అసలు పన్నులు మొత్తంగానే తీసివేస్తా డయ్యా, ధర్మపథుల!' అంటూ పదం తులు వ్యాప్తివేయజొచ్చారు.

మేకలవంటి ప్రజ ఈ మాటలు, నిజమే నని నమ్మారు.

అనుకన్నప్రకారం మరునాడు దర్బారు ఏర్పాటయింది. మంత్రుల గుంపులూ, ముఖ్యద్వైగులూ, రాజ్యంలో పేరుమోసిన పెద్దమనుష్యులూ వచ్చేశారు. సభ కిటకిట లాడుతూవుంది. చిత్రసేన మహారాజులుం గారుదర్బారుకు విచ్చేసి, సింహాసనం అధిష్టించారు. రాజుగారి ఆజ్ఞను శిరసావహించి ముఖ్యమంత్రి సభవారికి ఇలా చెప్పాడు :

“మన ప్రభువుల వంశం దయాధర్మా లకు కీర్తిగాంచింది. ప్రజను కన్నబిడ్డలలాగా చూచుకోవడం వారి వంశచారమైవున్నది. అసలు మన రాజ్యంలో పూర్వం విధింప బడి అమలులో వుంటున్న పన్నులే నామ మాత్రమైనవి. అటువంటిది, ఇప్పుడు కరుణాసింధువులని బిరుదువహించిన మన చిత్రసేనమహారాజులుంగారి హయాములో

అ పన్నులు సగానికి సగం తగ్గిపోయిన నంగతి అందరికీ తెలిసిందేకద! ఈ నామ మాత్రపు పన్నులతో రాజ్యపాలన సాగేది ఎలా అనేది ఇప్పుడొక సమస్య బకూర్చుంది” అని చెబుతూవుండగా—

సభలోనుండి ఒకడు లేచి, “ప్రజల మీద పన్నులు వేయకుంటే పరిపాలన సాగనేసాగదా?” అని ప్రశ్నించాడు.

ఈ ప్రశ్నకు అక్కడ దర్బారులో అంతా విస్తుపోయారు. ముఖ్యమంత్రికి మతి పోయి సంత పనితయింది.

అయినా, గుండె డిటపుచేసుకొని మంత్రి మళ్ళీ ఇలా ఉపన్యసించాడు : “మీరే ఆలో

వీటిని ఎందుకు విధించాలో తెలుసుకోవటం ప్రతి పౌరునికి విధి..." అని చెబుతూ వుండగా, ఇంతవరకూ వింటూ కూర్చున్న చిత్రసేనుడు—

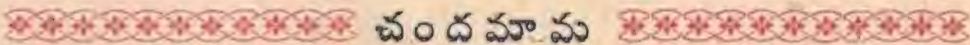
"మనమంత్రి చెప్పిన మాటలన్నీ శక్తగానే వున్నాయి. అయితే, ఒకసారి తగ్గించిన పన్నులను తిరుగా విధించినట్లయితే, మునుపటి పద్ధతిలో వసూలుచేయగలమా అనేది ప్రశ్న" అన్నాడు సంశయంతో.

సభలో గుసగుసలు బయలుదేరినై. ధర్పారులో ఒకడు నిర్భయంగా లేచి—

"మహారాజా! తగ్గించిన పన్నులు తిరుగా పెంచడమనేది చాలా ఆలోచించవలసిన సమస్య. ఇప్పటికీ ఇంకా, దేశదేశాల వ్యాపిస్తున్నటువంటి ప్రభువుల కీర్తి కాస్తా హారతికర్పూరంలాగా హరించిపోతుంది. మహిషతులు మాటతప్పడమనేది సామాన్య విషయం కాదు. ఆలోచించండి ప్రభూ! బాగా ఆలోచించండి!!" అన్నాడు.

ఈ మాటలలో రాజుకు గొప్ప యదార్థం గోచరించింది. తను గట్టె ఎక్కినప్పటి నుంచి ఇప్పటివరకూ ఆర్జించుకువస్తున్న యశస్సు క్షీణంలో మాయమైపోతుందే! కనుక, తగ్గించిన పన్నులు పెంచడానికి ఎంతమాత్రం వీలులేదు. వేర్లు మార్గాలు

చించండి—మన రాజ్యంలో జనాభా ఎంత? అంతమందీ చల్లగా ఉండాలంటే ఎన్నెన్ని సౌకర్యాలు ఉండాలి? ఆరోగ్యం కాపాడు కునేటందుకు ఘండు మాకులూ పద్ధా? పెరిగి పెద్ద కావలసిన బిడ్డలకు చదువు సంధ్య లక్కరలేదా?—ఇంతకూ, పర రాజులు ఏ క్షణాన్నయినా మనమీదికి దాడి చేయవచ్చు. ఈ భయం లేకుండా రాజ్యం రక్షించుకునేటందుకు పైన్యం ముఖ్యం కదా?—పన్నులు వేయక వీటన్నింటికీ ధనం ఎలా వస్తుంది? ఎక్కడినించి ఏ విధంగా డబ్బు తెచ్చి ప్రజకు సౌఖ్యాలు చేకూర్చటం? కనుక పన్నులంటే ఏమిటో,

వెతకవలసిందే అని నిశ్చయించుకొన్నాడు రాజు. “ ఒకసారి చేసిన నిర్ణయాన్ని మేము మార్చబోము. తగ్గించిన పన్నులను పెంచేది లేదు. కొత్త పన్నులను విధించడ మనేది లేదు. మా నిర్ణయం తెలిసిందికద? పైగా, పరిస్థితులన్నీ వెల్లడించేపున్నాడుకద మంత్రి? — ఇప్పుడు చెప్పండి ఏదైనా ఉపాయం ” అన్నాడు రాజు.

దర్బారంతా నిశ్శబ్దమైపోయింది! ఒకరి ముఖం ఒకరు చూచుకొనటమే కాని, ఏం జవాబు చెప్పాలో ఒకళ్లకూ ఏమీ తోచిందికాదు. ఈ సమయంలో, సేనాధిపతి ఇన సమరసేనుడు లేచి—

“ మహాప్రభూ!—ధనాగారం నింపడ మనేది అదొక పెద్ద సమస్య కానేకాదు. ఆ మార్గాంతరం నే చెప్పగలను. ఐతే—అది చాలా గుప్తవిషయం. అందుచేత, రహస్యంగా మనవిచేసుకొంటా ” అన్నాడు.

సరే. రాత్రిపదిగంటలప్పుడు ఏకాంతంగా ఉద్యానవనంలో, మహారాజును సేనాధిపతి వర్ణించాలెనని విర్వాటు జరిగింది.

సేనాధిపతి నోటినుండి వెలువడ్డ మాటలు చెబినిపడగానే, దర్బారులో ప్రతిఒక్కరూ జిజ్ఞాసలో వడ్డారు—ఏమిటైవుంటుందా ఈ దేవరహస్యం అని. ఐనా, రేపు ఈపాటికి

అంతా వెల్లడిఅవుతుందికదా అనే తృప్తితో వారు సరిపెట్టుకొన్నారు.

అన్నట్టుగానే—రాత్రి సరిగా పదిగంట లకు సమరసేనుడు వెళ్ళి ఉద్యానవనంలో మహారాజును దర్శించాడు.

“ ప్రభూ!—మన ధనాగారం నిండా లంటే ఇంత యోచన ఎందుకు? మన రాజ్యంలో ఒక్కపైసా ఐనా అదనంగా వసూలయ్యే దారి లేదు. ధనసంపాదన ఎలాగ? ప్రజను సుఖపెట్టి మనరాజ్యం రామరాజ్యం అనే ఖ్యాతి నిలబెట్టుకోవటం ఎలాగ?—ఇదికద సమస్య? ఇందుకు ఒక్కటేఒక్క మార్గం కనబడుతున్నది.

“పరరాజ్యాలమీద దాడిచేసి వాళ్ల ధనాగారాలను కొల్లగొడితే సరి! ఇది రాజధర్మం కదా మహాప్రభూ! — ఇందుకోసమేకద, సైన్యాల్లా సేనాధిపతులున్ను పోషింప బడేది?” అని విన్నవించుకున్నాడు.

“సమరసేనా!—బాగానే వుంది నువ్వు చెప్పిన వుపాయం. అసలు మన రాజ్యమే ఒక ద్వీపమయిందే! మనకు అన్నివైపులా సముద్రాలైకద! ఈ సముద్రాలన్నీ దాటుకొని, పొరుగురాజ్యాలమీద దాడిచేయాలంటే మనకు యెంత నౌకాబలం, యెంత సైనికబలం కావలసివుంటుంది?—అలా చించావా?” అని ప్రశ్నించాడు రాజు.

“ఈ రెండు విషయాలూ నాకు వదలిండి దేవరా!” అన్నాడు సేనాని.

“సరే. ఈ బాధ్యత అంతా నీదే. సైన్యాన్ని సమకూర్చాలంటే నీమాట ప్రభుత్వాజ్ఞగా పాటించాలికద, ప్రజ. అందుకోసం ఇదుగో ఈ రాజముద్రిక ఉపయోగించుకో” అంటూ తన వేలి ఉంగరం తీసియిచ్చాడు రాజు.

సెలవు తీసుకొని వెళ్లాడు సేనాని. సైనికులలో ముఖ్యులను సమావేశపరిచి, జరిగిన సంగతి అంతా వివరిస్తూ, సంవేహించాడు. ఇది చూచి, సైనికులు ప్రశ్నించారు.

అందుకు సేనాధిపతి “మరేమీ లేదు.

సముద్రాలు దాటిపోయి, తక్కిన ద్వీపాల మీద మనం దాడిచేసేది కేవలమూ వాళ్ల ధనాగారాలను కొల్లగొట్టుకు రావటానికేగాని, వాటిని ఆక్రమించుకొని పరిపాలించేందుకు కాదుకదా! ఈమాత్రం పనికి యిప్పుడున్న మన సైన్యాలు చాలవా? అని. మరొక విషయం యేమిటంటే—మనం సైన్యాలను తరలించుకొని ఈ కుండలినీ ద్వీపాన్ని వదలిపోగానే, అదును చూచి, ఒక వేళ ప్రజ తిరుగుబాటు చేస్తారేమో! అప్పుడు రాజునూ రాజబంధువులనూ రక్షించేది ఎవరు?” అన్నాడు. వెంటనే సభనుండి లేచి,

‘ఇది గడ్డుసమస్య’ అన్నాడు ఒకడు.

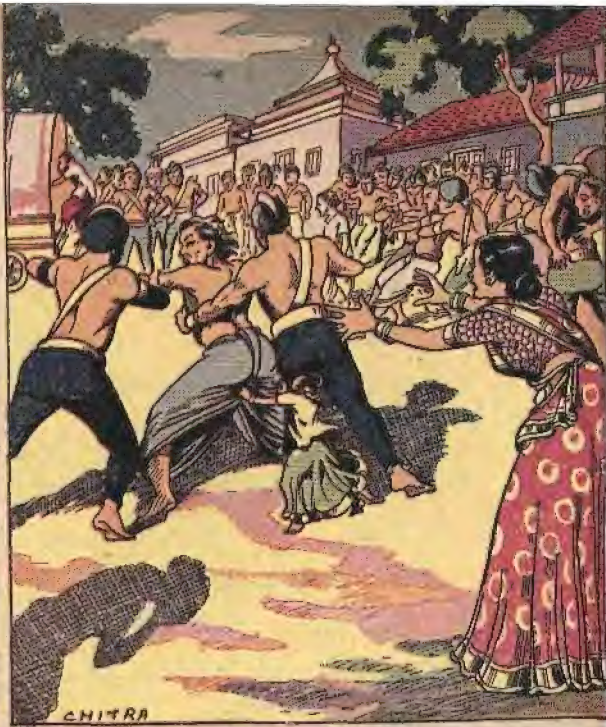
'సైన్యం లేని రాజుకు భయం తప్పదు అన్నాడు మరిఒకడు.

ఇంకొక సైనికుడు — వయసు మీరిన వాడు— "సినానీ! కుండలినీవేచి కరుణపల్ల ఒక చక్కటి ఉపాయం తట్టింది" అన్నాడు. గిరుక్కుమని అంతా అతనికేసి చూడగా, ఆ సైనికుడు :

"చూడండి—దేశంలో విప్లవం లేవ దీయాలంటే యువకులే కావాలి. కనుక, ప్రతి యువకుణ్ణి యేదోవిధంగా ఆకర్షించి సైన్యంలో చేర్చుకుందాం" అని చెప్పి, పూరుకున్నాడు.

అందరకూ ఈ ఉపాయం నచ్చింది. అప్పటికప్పుడే రాజ్యంలో-పడి హేను, నలభై విళ్ల మధ్య వయసువాళ్ళంతా సైన్యంలో చేర వలసిందని ప్రకటిస్తూ, అందుకు అవసరమైన అజ్ఞాపత్రాలు రాజ ముద్రికతో సహా తయారుచేసి వుంచారు.

మరునాటినుంచి, సైనికులు పత్రాలు చేతపుచ్చుకొని పోయి, ప్రతి గ్రామంలోనూ వయసులో వున్న ప్రతిపురుషుణ్ణి సైన్యంలో చేర్చసాగారు. ఐతే, చేరబానికి కొంతమంది ఇష్టపడలేదు. 'కావాలంటే మీరు కోరు కోన్న పన్నులు ఇచ్చుకొంటాంగాని, బల వంతాన మమ్మలిని సైన్యంలో చేర్చవద్దు.

మమ్మల్ని తలిదండ్రులనుండి, అలుబిడ్డల నుండి, ఎడబాపులు కా నీయ వద్దు..." అంటూ ఏమేమో గోలచేయసాగారు. కాని వినె నాథు డెవరు ?

ఇష్టపడి సైన్యంలో చేరినవాళ్లు మర్యాదగా వెంటవెళ్ళారు. లేనివాళ్లను కాళ్ళూ చేతులూ కట్టి, డోలీలలో పడవేసి మోసుక పోయారు సైనికులు.

ఈ స్థితిలో ప్రజలంతా రాజుపద్దకు పోయి మొర పెట్టుకొన్నారు.

ఇందుకు రాజు— "నా ఘనకీర్తిని వేనేళ్ల చాటుచూ మీలో కొందరు నాపైన కథలు రాసి కావ్యాలు అల్లివున్నారు కదా ! ఇప్పుడు

మళ్ళీ పన్నులు పెంచినట్టయితే, తిరుగా మీరు నాపైన తిట్టుకవిత్వాలు కట్టటానికి అవకాశమున్నది. కనుక, చేయగలిగింది ఏమీలేదు. అడితప్పటం మాకు వంశ చారంకాదు” అని చెప్పాడు.

సైన్యసమీకరణ పూర్తి అయింది. ఒక శుభముహూర్తాన కుండలినీ సైన్యాలు ఓడ లెక్కినయి.

తీరా, ‘బయలుదేరవచ్చు!’ అని మహారాజు అనుజ్ఞ ఇచ్చేసరికి, ఆకాశం మీద దక్షిణదిశను, మహావేగంతో కదులుతూ ప్రకాశిస్తూవున్న ఒక తోకచుక్కంటబడింది. ఇదిచూచి అందరూ భయంతో కంపించి పోయారు. ‘అశుభం! అశుభం!!’ అన్న మాటలు ప్రతిఒక్కరి నోటినుండి అప్రయత్నంగా వెలుపడినై.

‘విపరీతంగా వుంది. మరొక సముహూర్తం ఏర్పరుద్దాం. ఇప్పటికి ప్రయాణం నిలుపు

చేయించండి!’ అన్నాడు ఆస్థాన దైవజ్ఞుడు. ఈ సలహాకు సేనాధిపతి మండిపడ్డాడు.

“ఎవరైనా నవ్విపోతారు, ఇటువంటి అర్థంలేని విచ్చినమ్మకాలు వింటే! మన సైనికులూ చండప్రచండులు! వారిని ఏమి చేయగలదు తోకచుక్క!” అని వ్యధిక రించాడు.

చాలాదూరం చెప్పి చూచాడు దైవజ్ఞుడు. లాభం లేకపోయింది. చిత్రసేన మహారాజు కూడా సేనానివైపే మొగ్గుచూపాడు. చేసేదిలేక ఆస్థానదైవజ్ఞుడు వక్కకు తప్పు కొన్నాడు. సైనికులలో బయలుదేరిన కలకలం ఎవరూ గుర్తించలేదు. చివరకు సేనాధిపతి ఆజ్ఞాప్రకారం తెరచాపలు ఎత్తారు. దక్షిణదిశను వెలిసిన తోకచుక్క వైపు చూచుకొంటూ, ఓడలన్నీ ఆదిక్కుకే గబగబ సాగిపోయినై.

—[ఇంకా వుంది]

గరుత్మంతుడి ప్రతిజ్ఞ

ఇంద్రుడు దేవతల ప్రభువు. అతడి రథ సారథి మాతలి. మాతలికి గుణకేశి అని ఒక్కగానొక్క కుమార్తె. ఆమె అపురూప సౌందర్యవతి.

గుణకేశికి యుక్తవయసు రాగానే మాతలి ఆమె పెండ్లివిషయమై అలోచింపసాగాడు. కుమార్తె వివాహం అంత తేలికగా అయ్యేది కాదని అతడికి తోచింది. ఏమీ? తను ఇంద్రుడి రథచోదకుడు గనక అంతరానికి తగిన అల్లుడుని తెచ్చుకోవాలని తలచాడు.

స్వర్గలోకంలోనూ, మానవలోకంలోనూ గుణకేశికి తగిన వరుడుకొసం మాతలి గాలించాడు. తన కూతురుకు తగిన గుణ గణాలూ, అందచందాలూ గల యువకుడు ఎక్కడా కనబడలేదు. విసువు పుట్టింది. చేయగలిగింది ఏమీ లేదనుకున్నాడు.

మాతలి భార్య సుధర్మ, భర్త చేతులు ముడుచుకు కూర్చోవటం సహించలేక

పోయింది. అవతల కూతురుకా వయసు ముదురుతూవుండె—

“స్వర్గ, మానవలోకాల్లో అమ్మాయికి తగిన వరుడు దొరకనంతమాత్రాన యిక లోకాలే లేనట్టు ఊరుకుంటామా? ఒక్క సారి నాగలోకంలోకి వెళ్లిరండి” అని చెప్పింది సుధర్మ.

‘నరే’ అని మాతలి నాగలోకానికి బయలుదేరాడు. సరిగ్గా మిట్టమధ్యాహ్నపు వేళ. దారిలో నారదుడు ఎదురయ్యాడు.

“ఓహూ ఇంద్రుని సారథి మాతలి లాగా వుండే!” అని పలకరించాడు.

మాతలి దాపరికంలేకుండా అంతా వివరించి చెప్పాడు. అంతా విని నారదుడు:

“ఇప్పుడు నేను వరుణదేవుడిదగ్గరకు వెళుతున్నాను. వానలు లేక భూలోక ప్రజలందరూ గగ్గోలు పెడుతున్నారు. నువ్వు నావెంట వస్తే అక్కడెవరైనా మీ అమ్మాయికి

తగిన వరుడు దొరుకుతాడేమో చూచుకోవచ్చు!” అన్నాడు.

నారదుడివెంట బయలుదేరాడు మాతలి. ఇద్దరూ కలిసి వరుణదేవుడిద్దగ్గరకు పోయారు. వరుణుడు నారదుడిద్వారా భూలోకప్రజల కష్టాలు తెలుసుకుని, నివారిస్తానని వాగ్దానంచేసి పంపాడు.

మాతలికి అక్కడ ఉన్నవారిలో ఎవరూ తన కూతురుకు తగినవాడౌలా కనబడలేదు. నారదుడు అక్కడినుంచి మాతలిని సరాసరి నాగలోకానికి వెంటపెట్టుకుపోయాడు. వింతలూ, విశేషాలూ చూపుతూ నారదుడు మాతలిని అక్కడ వున్న ముఖ్య

లందరికీ పరిచయంచేశాడు. చివరకు ఇద్దరూ దానవులు నివసించే పాతాళానికి కూడా వెళ్ళారు.

ఆ పాతాళలోకంలో విశ్వకర్మ స్వయంగా నిర్మించిన హిరణ్యపురంలోనిబంగారు, వెండి భవనాలూ — రత్నాలూ, నీలాలూ పొదగబడిన తలుపులూ, ద్వారబంధాలూ చూసేసరికి మాతలికి చాలా ఆశ్చర్యం కలిగింది.

“మీ గుణకేశికి ఈడూ జోడైనవాడు ఇక్కడ వున్న యువకుల్లో వున్నాడేమో చూసుకో!” అన్నాడు నారదుడు.

మాతలి తల వంకించి “ఇక్కడ ఇల్లూ వాకిళ్ళూ తప్ప చూడదగినవీ, కొరదగినవీ మరేమీలేవు. ఐనా, దానవులకు మా అమ్మాయిని ఎలా యివ్వటం?” అన్నాడు.

అక్కడినుంచి నారదుడు మాతలిని వాసుకి పరిపాలించే భోగావతీ పట్టణానికి తీసుకుపోయాడు. ఆ పట్టణం ఐశ్వర్యంలో, అందంలో ఇంద్రుడు పాలించే అమరావతి పట్టణానికి సరిపోతుంది. అక్కడ వున్న నాగముఖ్యుల్ని గురించి నారదుడు మాతలికి తెలియపరిచాడు.

“ఇక్కడివారంతా ఐశ్వర్యవంతులూ, శౌర్యవంతులున్నూ. వాసుకి, కర్కటకుడు, ధనంజయుడు, తక్కుడు—ఈపేర్లు సువ్య

వినేవుంటావు? వీరంతా మహామహుడైన కశ్యపుని సంతానం. మీ అమ్మాయికి తగిన పరుడు యిక్కడ లభ్యమయితే కావచ్చు” అన్నాడు నారదుడు.

మాతలి అక్కడ వున్న కొందరు నాగ యువకులలో ఒకనికేసి వేలు చూపుతూ—

“నారదా! నువ్వు చెప్పిందంతా బాగానే వుంది. అదుగో, అక్కడ ఆ యువకులలో మనకేసి చూస్తున్న ఆ పొడగరి యెవరు? అందచందాలలో మా గుణకేశికి ఈడు వచ్చేటట్టే వున్నాడు” అన్నాడు.

నారదుడు ఆ యువకుడికేసి చూసి—

“మాతలి, మీ గుణకేశి అదృష్టవంతు రాలోయి! ఆ యువకుడే సుముఖుడు. అతడు వామనుడికి, ఆర్యకుడికి కూడా మనమడు. అతని తండ్రి నాగచికురుడు. పాపం, ఈమధ్యనే గరుడుని చేతిలో హతు డయ్యాడు” అనిచెప్పాడు నారదుడు.

ఈ యువకుడికి తన కుమార్తెనివ్వటం అన్నివిధాలా మంచిదనిపించింది మాతలికి. ఆ సంబంధం కుదర్చవలసిందిగా నార దుణ్ణి కోరాడు.

వెంటనేనారదుడు మాతలిని సుముఖుడి తాతగారైన ఆర్యకుడి దగ్గరకు తీసుకు పోయాడు. పరిచయాలూ, అతిథిమర్యాదలూ

అయిన తరవాత నారదుడే ఆర్యకుడితో :

“ఇంద్రుడి రథ సారథి అయిన మాతలి తమతో వియ్యమండలానికి ఉవ్వెళ్ళారు తున్నాడు. ఈయనకు గుణకేశి అనే పేరు గల ఒక్కగానొక్క పుత్రిక. ఆమెను మీ మనమడైన సుముఖుడికి యివ్వాలని సంకల్పం” అన్నాడు.

నారదుడి మాటలు విన్న ఆర్యకుడికి ఆనందం, విచారంకూడా కలిగింది. దేవ తల ప్రభువైన ఇంద్రుడి సారథి కుమార్తెను, తన మనమడికి చేసుకోవడం కన్న ఆర్యకుడికి కొరదగింది ఏమున్నది? కాని అతడు విచారంగా ఇలా అన్నాడు—

“మాతలి పుత్రకును మా మనమడికి వివాహంచేసుకునేటంత గొప్ప అదృష్టం కలుగుతుందని నేనెన్నడూ తలచలేదు. కాని మేమంతా చాలా విపాదపరిస్థితులలో ఉన్నాము. సుముఖుడి తండ్రిని చంపిన గరుడుడు, తిరిగి నెలగడవకముందే సుముఖుణ్ణికూడా చంపి భక్తిస్త్రానని శపథం చేశాడు. వాని శపథానికి తిరుగులేదుగదా!”

అర్జకుడు ఇలా చెప్పగానే నారదుడూ, మాతలి సంప్రదించుకొని సుముఖుడిని సరాసరి ఇంద్రుడివద్దకు తీసుకుపోయారు. తలవనితలంపుగా మహావిష్ణువుకూడా అక్కడనే ఉన్నాడు.

నారదుడిద్వారా విష్ణువూ, ఇంద్రుడూ సుముఖుడి వృత్తాంతం, గరుడుడి ప్రతిజ్ఞా—అంతా విన్నారు. దేవమౌని కొరికనూ, మాతలి ప్రార్థననూ కాదనలేక మహావిష్ణువు—“దేవేంద్రా!—సుముఖుడికి అమృతం ఇచ్చావంటే అతనికి కలిగిన అన్ని

విక్కులూ తొలగిపోతై” అని సలహా చెప్పాడు. కాని, ఇంద్రుడు మాత్రం సుముఖుడికి అమ్మ తాన్ని ఇచ్చేందుకు సమ్మతించలేదు. ఎందుచేతనంటే, మహాశక్తివంతుడూ, మహావిష్ణువుకు వాహనమూ అయిన గరుడుడి శక్తి సామర్థ్యాలు ఇంద్రుడికి తెలియనివికావు.

ఇంద్రుడు సంశయించడం కనిపెట్టి—మహావిష్ణువు “దేవతలకు అధిపతివికదా! ఎవరికైనా సువ్యూహార్థాయుర్దాయం ప్రసాదిస్తే కాదనగల వాడెవడు?” అన్నాడు.

మహావిష్ణువు మాటలలోని ధర్మసూక్ష్మత్వాన్ని గ్రహించిన ఇంద్రుడు సుముఖుడిని ‘చిరం జీవివగుదువుగాక!’ అని దీవించాడు.

బ్రహ్మానందభరితులైన మాతలి, నారదుడూ, సుముఖుడూ అదేవతలకు సమస్కరించి సెలవు పుచ్చుకున్నారు.

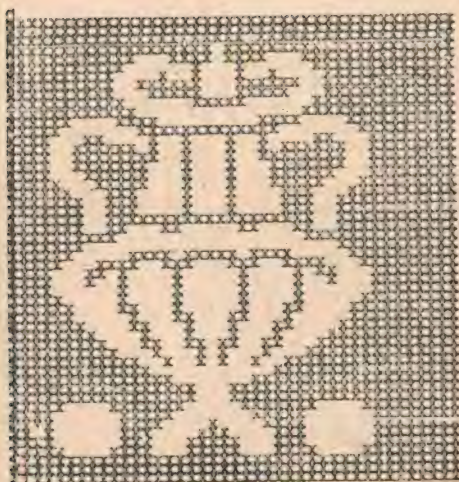
అటుతరువాత కొద్దికాలానికే, గుణకేశితో సుముఖుడి వివాహం అతి వైభవంగా జరిగింది.

ముచ్చటైన మూడు టైపు చిత్రాలు

ఎం. బి. ప్రసాదరావు - గుంటూరు

కె. సుశీల - భీమవరం

డి. ఎల్. వెంకటాచలపతి - బెంగుళూరు

రామయ వేసిన ఫలకం

అనిగనగనగా ఒక ఊరు
ఆ పూరిలో ఒక యాదవుడు
మక్కువతో నొక కుక్కను పెంచెను
ఆ కుక్కయే ప్రాణం బాతనికి.

గొల్లడు ఒకనా డూరికి పాతూ
డబ్బులేక తబ్బిబ్బులు రాగా
ఇది పని కాదని అత డూరిలో
శెట్టిన పట్టెను గట్టిగ ఒదులుకు.

“ఏమోయే రామయ ఇట్లా వస్తేవి?
కూర్చో, కూర్చో, ఏమిటి కావలె?”
అని పావుకారు అదరముతో అడుగగ
తను వచ్చిన పని చెప్పెను గొల్లడు.

అందుకు నవ్వుతు, శెట్టి అతనిని
“హమీ ఏమిస్తావోయే రామయ
బామీ నెపరుంటారోయే నేస్తం?”
అని అడిగి అడుగుటతోడనే గొల్లడు

“పంచప్రాణములు నాకీ శునకమె
అన్నమాట అందరికీ విదితమె,
కనుకను, కుక్కను కుదువ బెట్టుకొని
పైకం నర్తం”డంటూ వేదెను.

కుక్కను ఇంట్లో కట్టిపెట్టుకొని
పావుకారు డబ్బిచ్చెను వానికి.

“వస్తే నేనే వస్తా బాబూ,
లేదా పైకము పంపిస్తా.
పైకము తెచ్చినవాని పరముగా
కుక్కను పంపితే నంతోపిస్తా”

* * *
ఇలా వుండగా ఒక రాత్రి
దొంగలు దూరిరి శెట్టింట్లో.

విశ్వానమ గల ఆ కుక్క
నిశ్శేషముగా దొంగలను
పరిమార్చగ మన హాపుకారుకు
ప్రాణము, పైకము దక్కినది.

“ఓసీ శ్వానమ! గొల్లని ప్రాణము!
ఆతడిందుకనే నిన్నందలమున
కూర్చుండబెట్టి పూజించునె.
నీదు విలువ నే లక్షలలో
కట్టలేను ఈ జన్మములో.
తీరిపోయె నా నెస్తుని బాకి
పరుగున పో ఇక హాయిగ నింటికి.”

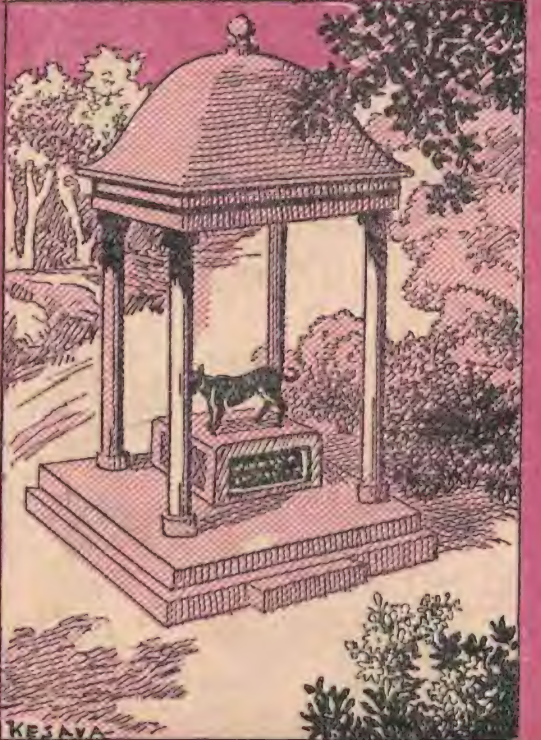
నంగతులన్నీ చీటీ వ్రాసి
కుక్కమెడకు కట్టెను శెట్టి.

పరుగున వచ్చే కుక్కను చూచి
పారిపోయి వచ్చినదని తలచి
మారాలోచన లేకయె రామయ
ఘోరముగా దండించెను దానిని.

‘రామా! రామా!’ అంటూ శునకము
రామయవై పే చూస్తూ చూస్తూ
గిలగిల తన్నుకు వెలకిలబడగా
కానబడెను ఆ కట్టెన చీటీ.

నిలువున నీరైపోయె యాదవుడు
నివ్వెరపాటుతో నిలబడి రెల్లరు,
ఇక నే మున్నది పోనేపోయె
రామయ ప్రాణం! రామయ బ్రతుకు!
నేటికినైతం ఆ ప్రాంతములో
నిలచివున్న దొక శ్వానమందిరం
మందిరానికి కట్టియున్నది
రామయ వెనిన ఫలకం

“విశ్వానం గల శునకం!”

స్వమారు పన్నెండువందల సంవత్సరాల 'కిందట మళయాళదేశంలో' రామానుజం అనే తెలుకుల కుర్రవాడొకడు ఉండేవాడు. అతడు బాల్యంనుంచీ 'కుశాగ్రబుద్ధి' అని అనిపించుకున్నాడు.

'కుశాగ్రబుద్ధి' అంటే 'దర్శకొసకు మల్లే వాడిఅయిన బుద్ధి కలవాడు' అన్న మాట. కనుకనే అతనికి ఏ పనసఅయినా శ్లోకమైనా ఒక్కసారి వింటే కంఠతః పచ్చేసేది. ఒక్కసారి విని గ్రహించగలిగినవాణ్ణి ఏకసంధాగ్రాహి అంటారు. మన రామానుజం 'ఏకసంధాగ్రాహి' అనిపించుకొన్నాడు.

అతనికి మన దేశంలో ఉండే గొప్ప గ్రంథాలలో విషయాలన్నీ తెలుసుకోవాలని కుతూహలం కలిగింది. మనకి నాలుగు వేదాలూ; ఆరు శాస్త్రాలూ; పదైవి మిది పురాణాలూ ఉన్నాయి. వీటిలో ఉండే

సంగతులన్నీ తెలుసుకోవాలని అనిపించింది రామానుజానికి.

కాని రామానుజానికి ఎవరూ వేదాలు చెప్పారుకాదు. ఆ కాలంలో వేదాలూ శాస్త్రాలూ ఒక్క బ్రాహ్మణులే నేర్చుకునేవారు. తక్కినవారికి అవేమిటో తెలుసుకుందామన్నా వీలు ఉండేదికాదు.

రామానుజానికి తెలివీ, అసక్తి ఉండి కూడా, వెళ్లి ఏబ్రాహ్మణ్ణి 'నాకు వేదాలు చెప్పండి' అని ధైర్యంచేసి అడగలేకపోయేవాడు. ఎందుచేతనంటే అడిగి లాభంలేదని అతడికి తెలుసు.

వీలు లేకపోయినప్పటికీ, రామానుజానికి వేదశాస్త్రాలపైన అసక్తిమాత్రం పోలేదు. బ్రాహ్మణ పండితుడు ఒకాయన శిష్యులకు పనసలు చెబుతేంటే వెళ్ళి సమీపంలో ఉండి వినేవాడు. అతడు ఏకసంధాగ్రాహి గనుక ఒక్కమాటు వింటే పచ్చేసేది.

ఈ విధంగా రామానుజం తను కోరిన పాండిత్యం అవలీలగా సంపాదించాడు.

రామానుజం వాళ్లగానుగలో నూనె ఆడి విక్రయించేవాడు. ఒకనాటి ఉదయం అతడు నువ్వుపప్పు కడిగి శుభ్రం చెయ్య బానికని విటిదగ్గరకు పోతూవుంటే దారిలో బ్రాహ్మణ బాలురొకడు అరుగుపైన కూర్చుండి ఋగ్వేదంలో ఒక పసన చదువుతున్నాడు. అచదవటంలో వాడు తప్పు చదివాడు. దారిని పోతూవున్న రామానుజం ఉండబట్టలేక అతప్పు దిద్దాడు.

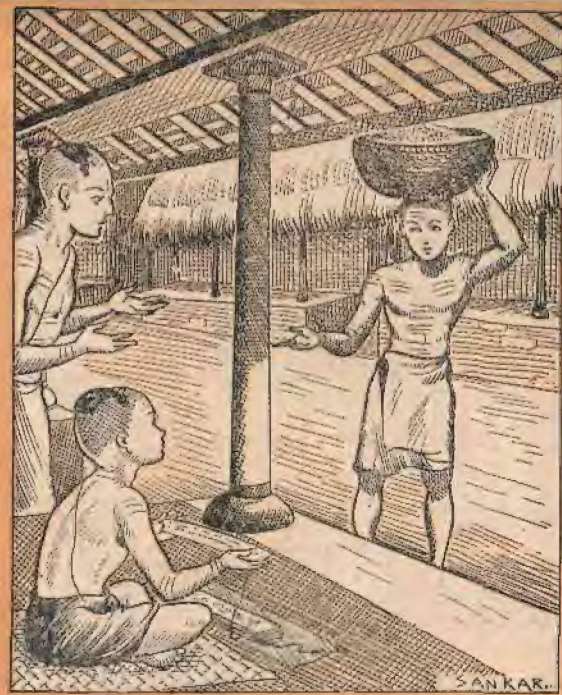
ఆ పిల్లవాని తండ్రి విని లోపలనుండి వచ్చి రామానుజాన్ని చూచి ఆశ్చర్యపోయి, 'అబ్బీ, మావాడి పసనలో తప్పు పట్టింది నువ్వేనా?' అన్నాడు. రామానుజం తన రహస్యం వెల్లడైనందుకు నాలుక కరుచు కొని, 'ఔను స్వామీ' అన్నాడు.

'వేదాలు నేర్చే అర్హత లేదే నీకు? ఎవరు చెప్పారు?' అని అడిగాడు బ్రాహ్మణుడు.

'నాకు ఎవరూ చెప్పలేదండి. విని నేర్చు కున్నాను' అన్నాడు వాడు.

బ్రాహ్మణుడు నమ్మలేకపోయాడు. 'ఏదీ, నువ్వు నేర్చినదేదో చదువు!' అన్నాడు.

స్వరం తప్పుకుండా, ఉచ్చారణదోషం లేకుండా నాలుగు వేదాలూ అమూల్యగ్రంగా

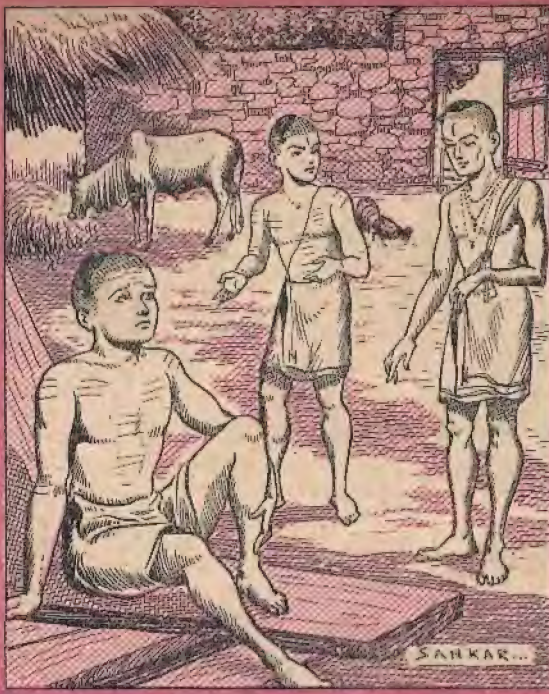

వప్పచెప్పాడు రామానుజం. అగ్రహారంలో సంబూద్రి బ్రాహ్మలందరూ చుట్టూచేరి విని నిర్వాంతపోయి, 'సె బాష్' అని వానిని మెచ్చుకున్నారు.

కాని ఆ మెప్పు క్రమంగా అసూయగా మారింది.

అసూయ చెడ్డది; ఎంతటి పాపానికైనా ఒడిగట్టిస్తుంది. ఆ గ్రామమందలి పండితులంతా చేరి కుర్రవానిపైన కుట్రచేశారు.

బుద్ధి మందగించే మందొకటి తెచ్చి దాన్ని పాయసంలో కలిపి రామానుజానికి ఇచ్చారు. 'ఈ భగవత్ప్రసాదం శూద్రులకు ఇవ్వరాదు. కాని నువ్వు పండితుడవన్న

అభిమానంకొద్దీ నీకుమాత్రం మేము ఇస్తున్నాము. ఎవరితోనూ చెప్పకు' అన్నారు.

రామానుజం తనకా అదృష్టం కలిగినందుకు పొంగిపోతూ, ఆ పాయసాన్ని వెంటనే పుచ్చుకొన్నాడు.

ఆ గ్రామంలోనే నారాయణభట్టాద్రి అనే బ్రాహ్మణ విద్యార్థి ఉండేవాడు. అతనికి రామానుజం అంటే చాలాగౌరవం. నారాయణుడు రామానుజంతో నేస్తం కలిపి తరుచూ అతని గానుగవద్దకు వెళ్ళేవాడు.

ప్రసాద మనుకుని విషం తిన్న రామానుజంవద్దకు నారాయణుడు మరునాటి ఉదయమే వెళ్లి పలకరించాడు. ఎంత

ప్రయత్నించినా రామానుజానికి నోట మాట రాలేదు! పైగా, వెళ్లిచూపు చూడటం ప్రారంభించాడు.

రామానుజానికి బ్రాహ్మణులవల్ల ఏదో అపచారం జరిగిందని తెలిసి నారాయణుడు వెంటనే ఒక వైద్యుణ్ణి వెంటబెట్టుకు చక్కావచ్చాడు.

వైద్యుడు ఆ విషానికి విరుగుడైన మందును వెన్నలో కలిపి రామానుజంచేత తినిపించాడు. కట్టుపడిన నోరూ, మందగించిన బుద్ధి క్రమంగా బాగుపడి, కొంతకాలమయేసరికి పససలూ, స్లోకాలూ ఒక్కొక్కటే జ్ఞాపకానికొచ్చాయి రామానుజానికి.

ఇప్పుడు భట్టాద్రికి రామానుజానికి స్నేహం ఇంకా ఎక్కువైంది. నారాయణుడు కూడా పండితుడూ కవిస్త్రీ. కాని రామానుజమంత గొప్ప మేధావంతుడుకాదు. ఐతే, రామానుజం సహాయంవల్ల అతడు ఎన్నో సందేహాలు నివృత్తిచేసుకుని తన పాండిత్యాన్ని వృద్ధి చేసుకున్నాడు.

ఆ కాలంలో పండితులు గూఢంగా మాట్లాడేవారు. బాగా అలోచిస్తేగాని మాట అర్థమేమిటో బోధపడేదికాదు. ఒకనాడు నారాయణుడు రామానుజాన్ని 'నీ గానుగలో తయారయే సూనె శ్రేష్ఠమైనదేనా?'

అని అడిగాడు. రామానుజం నవ్వుతో, 'నావద్ద గల తైలం పది పప్పుల సారం. ఇంతకన్న క్రేష్టమైన నూనె ఇంకెక్కడా నీకు లభించదు!' అన్నాడు.

నారాయణునకు రామానుజుని భావ మేమిటి? ఎంత ఆలోచించినా అర్థంకాలేదు. తుద కాతడు తన ఇష్టదైవమైన విష్ణు మూర్తిని తలుచుకొని నిద్రపోయాడు.

అతనికి కలలో విష్ణువు కనిపించగా, అతడు భగవంతుణ్ణి 'రామానుజం చెప్పిన ఆ పది పప్పులూ ఏమిటి దేవా!' అని అడిగాడు. అందుకు విష్ణువు, "రామానుజుని వద్ద నాలుగు వేదాలూ, ఆరు శాస్త్రాలూ ఉన్నాయి. ఇవే ఆ 'పదిపప్పులూ'ను. వీటి సారమైన జ్ఞానమే అతనివద్ద ప్రజలకు లభించగల నూనె! ఆ తైలాన్ని త్వరగా తయారుచేసి ప్రజలకు అందజేయ్యమను" అని చెప్పి అంతర్ధానమయ్యాడు.

మెలకువ రావటంతోనే నారాయణుడు లేచివెళ్లి రామానుజుని లేపి కల వచ్చిన సంగతి చెప్పాడు. రామానుజం పొంగి పోయి నారాయణుణ్ణి కొగిలించుకుని, 'నీమూలాన్ని నాజన్మ తరించింది. భగవంతుని ఆజ్ఞానుసారం వేదశాస్త్ర సారాన్ని ప్రజలకు అందజేస్తాను!' అన్నాడు.

వేదశాస్త్ర సారమంటే పురాణాలన్నమాట. ఆ పురాణాలను వేదవ్యాసుడనే మహర్షి సంస్కృతంలో వ్రాశాడు. కాని అవి సంస్కృతం పండితులకేగాని జనసామాన్యానికి తెలియవు. అందుచేత రామానుజం భారత భాగవత రామాయణాలను అందరకూ అర్థమయేటట్లుగా మళయాళ భాషలో రచించాడు.

ఈ రచన జరుగుతూవుండగా నారాయణ భట్టాద్రి మంచం పట్టాడు. రామానుజం అతనిని చూడటానికి వెళ్ళి, 'ఏమి వైద్యం చేయిస్తున్నావు?' అని అడిగాడు. 'అన్ని వైద్యాలూ అయ్యాయి. దేనివల్లా గుణం

కనపడలేదు' అన్నాడు నారాయణ.
'అటుతే చేపతో వైద్యం ప్రారంభించు' అని చెప్పి చక్కాపోయాడు రామానుజం.

నారాయణునకు రామానుజుని మాట విన్నప్పుడు చాలా కోపం వచ్చింది. 'నన్ను చేపలు తినవలసిందని సలహా ఇస్తున్నాడే వీడు!' అనుకున్నాడు.

ఆ కోపంమూలన నారాయణభట్టాద్రి చూడటానికి తరుచు వచ్చి వెడుతూవున్న రామానుజంతో ఇదివరకుమల్లే మనసిచ్చి మాట్లాడటం మానివేశాడు. రామానుజం ఇది గ్రహించి, 'తమ్ముడూ, నేనేమైనా నీకు కష్టం కలిగించే మాట అన్నానా? దాచక చెప్పు' అని బ్రతిమలాడాడు. నారాయణుడు ఉండబట్టలేక 'చేప' వైద్యం మాట చెప్పేడు.

రామానుజం కడుపు చెక్కలయేటట్లు నవ్వి, 'తమ్ముడూ, ఇదా నీ కోపకారణం? 'చేపతో వైద్యం ప్రారంభించు' అంటే చేపలను తినమని కాదు! మనుష్యులుచేసే

వైద్యాలేవీ నీ రోగాన్ని కుదర్చలేక పోయా యని గ్రహించినప్పుడు ఇంక నీకు తగిన వైద్యం దేవుణ్ణి ప్రార్థించటమే అని తోచింది నాకు. భగవంతుడుఎత్తిన పదిఅవతారాలలో మొదటిదైన మత్స్యవతారంతో ప్రారంభించి పది అవతారాలనూ స్తోత్రం చెయ్యమని సలహా ఇచ్చాను. అంతే" అన్నాడు.

నారాయణుడు తన అజ్ఞానానికి సిగ్గు పడి, నాడే రామానుజుని సలహాప్రకారం దశావతార స్తోత్రాన్ని సంస్కృత శ్లోకాలుగా రచించటం ప్రారంభించాడు. అదే నేటికీ మళయాళదేశంలో 'నారాయణీయ' మనే పేరుతో పఠించబడుతోంది.

రామానుజులు మళయాళంలో రచించిన శ్చరాణగ్రంథాలు శాశ్వతంగా నిలిచి పోయినై. ఇప్పటికీ ఆదేశంలో చాలామంది పిల్లల అక్షరాభ్యాసంనాడు, రామానుజం పుట్టిన గ్రామంనుంచి ఇసుక పట్టుకుపోయి దానిమీద ఓ న మాలు రాయిస్తారట!

అనాగరికుడెవరు?

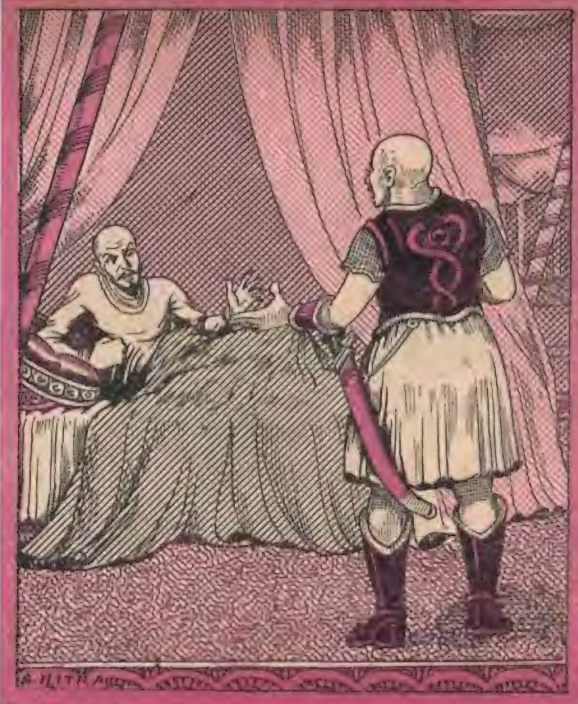
పూర్వం ఒకప్పుడు ఈజిప్టుదేశాన్ని మెహర్ అనే ఒక గొప్ప సుల్తాను పరిపాలించాడు.

ఉన్నదానితో తృప్తిపడక, రాజ్యాన్ని పెంచాలన్న ఆశ కలిగిందాతనికి. ఈ ఆశతో మెహర్ సుల్తాను చుట్టుపక్కల దేశాలన్నింటినీ ఆక్రమించుకుని, ఆ రాజులచేత కప్పాలు కట్టించుకొని, చక్రవర్తి ననిపించుకోవాలని నిశ్చయించుకొన్నాడు. వెంటనే ఖజానాలో సొమ్ము అంతా వెచ్చించి గొప్ప సేనలు పోగుచేసి విజయయాత్రసాగించాడు.

దండెత్తివచ్చిన మెహర్ ను పొరుష వంతులైన రాజులు కొందరు ఎదిరించారు. కాని సముద్రానికిమల్లె పొంగివచ్చిన ఈజిప్టు సేనలముందు వాళ్ళ పొరుషం వృధావంది. ఆ మహావీరులు యుద్ధంలో ప్రాణాలను కోల్పోవలసి వచ్చింది. ఎదిరించి లాభం లేదని, కొందరు రాజులు సంధిచేసుకొని కప్పాలు కట్టడానికి ఒప్పుకొన్నారు.

రాజ్యాలు వశమౌతున్నకొద్దీ మెహర్ కి దాహమెక్కువైంది. కొత్తగా వశమైన దేశాలలోని సొమ్ముంతా కొల్లగొట్టి తీసుకుపోయి కొత్త సైన్యాలు పోగుచేసి కొత్తప్రాంతాలపైన ఇంకా దండయాత్రలు సాగించాడు. ఇలా దౌర్జన్యానికి గురియిన దేశాలలో 'షికాంగూ' అనేది ఒకటి.

'షికాంగూ' కొండలతోనూ అడవులతోనూ నిండివున్న దేశం. అహంకారం కొద్దీ మెహర్ ఆ దేశాన్నికూడా ముట్టడించాడే కాని, దాని బోలికి పోకపోతేనే తీరిపోను. 'షికాంగూ' రాజు అనుచరులంతా మన దేశంలోని భిల్లులవంటి ఆటవికులు. ఏ చెట్టుమీదో, పుట్టవెనుకనో పొంచిఉండి విషంపూసిన బాణాలు ప్రయోగించి మెహర్ సేనలో చాలామంది వీరుల ప్రాణాలు తీశారు. ఏమరుపాటున రాత్రివేళ నిద్ర పోతూండగా చూసి చీమలబారులకుమల్లె

ఆగడం మంచిది. జయించిన దేశాలను నిలబెట్టుకోగలిగితే అదే పదివేలు' అన్నాడు సేనాని.

'ఈ షికాంగూరాజ్యాన్ని వశం చేసుకోవాలి, కదలాలి. ఇంతమందిని లొంగదీసుకుని చివరికి ఒక కొండరాజుకు లొంగి పోవటమా?' అన్నాడు మెహర్.

మెహర్ అజ్ఞకు తిరుగు లేదు. లెక్కలేకుండా సొమ్ము వెచ్చించి కొత్తసేనలను రప్పించారు. ఆ రాజును వశం చేసుకోవాలన్న పట్టుదలేగాని రాళ్ళూ రప్పలూ తుప్పలూ తప్ప యేమీ లేని ఆ అడవులను వశం చేసుకోవటంవల్ల ఒలికే భాగ్యమేమీ లేదని మెహర్ కు తట్టలేదు.

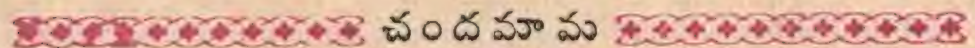
పట్టుదలే ప్రధానంగా, షికాంగూ రాజైన 'బెట్టు'ను జీవాలతోకాని, చంపివేసిగాని తెచ్చి ఎదుట పెట్టినవాడికి వెయ్యి మొహిరీ లిస్తానని సైనికులను పురికొలిపాడు.

మెహర్ సైనికులు అదే పనిగా అడవిలో చొరపడి కనపడ్డ భిల్లవీరుడినల్లా వధించటం మొదలెట్టారు. భిల్లుడొక్కొక్కడూ వదేసిమందిని చంపితేగాని చావలేదు. కాని నేల ఈనినట్టుగా పుట్టుకొస్తున్న ఈజిప్టు సేనలను నెగ్గుకురావటం అసాధ్యమని అనిపించింది వాళ్ళకు.

తండోప తండాలుగా కొండదిగివచ్చి, మెహర్ సైనికులలో ఎక్కడివాళ్ళ నక్కడ నరికి పొగెట్టి పారిపోయారు.

అప్పుడు ముఖ్య సేనాని, చక్రవర్తితో 'ప్రభూ! మనమీ దండయాత్ర వదులుకుని తిరుగుదారి పట్టడం శ్రేయస్కరం. చావగా మిగిలిన సైనికులంతా స్వదేశానికి పోవాలని కోరుతున్నార' అని మనవిచేశాడు. కాని మెహర్ ఒప్పుకోలేదు. అతనికి పట్టుదలే ప్రధానం.

'ప్రభూ! తమరు చక్రవర్తులనిపించుకొన్నారు. నైలునదీ ప్రాంతాని కంతకూ ఏక చ్చత్రాధిపత్యం పహించారు! ఇంతతో

'బెట్టు' రాజు మొదట సంధి చేసు కుందా మనుకున్నాడుకాని, మెహర్ ఒప్పు కోడని, సంధికోసం వెడితే పట్టుకుని కని కొద్ది చిత్రవధ చేయిస్తాడని తెలుసు. కాబట్టి, ఈ పరిస్థితిలో యుద్ధంచేసి వీర స్వర్గం పొందటమే మేలనుకున్నాడు. ఈ నిశ్చయంతో భిల్లులనందరినీ వెంటబెట్టు కుని ఈజిప్టు సేనలను రెండుకొండల మధ్య ఘోరంగా డిక్కొన్నాడు.

ఆ మహాయుద్ధంలో మెహర్ కే విజయం లభించింది. భిల్లువీరుడొక్కడూ మిగలలేదు. ఐతే, మెహర్ సైన్యంలోనూ వేలాది సైనికులు ప్రాణాలను కోల్పోయారు.

'బెట్టు యొక్కడ?' అని అడిగాడు మెహరు ఆత్రంతో.

'గాయాలతో నిండివున్న అతని కళేబరం మన సైనికుల పీనుగుల మధ్య పడివుంది ప్రభూ' అన్నాడు ఒక సేనాని. చూడాలన్న ఆసక్తితో మెహరు బయల్దేరివెళ్లాడు. అతడు చేరుకునేసరికి అక్కడ, కారునలుపు శరీరంతో భయంగాలిపే ఆకారంతో, యెత్తయిన మనుష్యుడొకడు ఆ వేలాది పీనుగులమధ్య నలువంకలా పరికిస్తూ నిలబడి వున్నాడు.

వాణ్ణి చూడటంతోనే మెహరు, 'ఎవరు నువ్వు?' అన్నాడు.

'వీడెవడో నరమాంస భక్షకుడు. పీనుగులను పీక్కుతినడానికి వచ్చాడు' అన్నాడు సేనాని.

సేనాని చెప్పిన మాట నిజమే. ఆఫ్రికా దేశపు అడవులలో మనుష్యుల మాంసం తినేవాళ్ళు ఎందరో ఉన్నారు.

మెహరు ఆ నరమాంస భక్షకునితో 'ఇంత మాంసం లభించిందికదా, వీదో శవాన్ని తీసుకొనిపోక, అలా దిక్కుదిక్కులు చూస్తున్నావే?' అని అడిగాడు.

'విళ్ళనందరనూ తినడానికెవరో చంపు కొన్నారు. నాకు కావలసినది ఒక్కటే శవం. ఐనా, వారి అనుమతి తీసుకుని మరి

తినడం ధర్మంకదా! అందుకని, ఆ చంపిన వారికోసం ఇక్కడ ఎదురుచూస్తున్నాను' అన్నాడు నల్లవాడు.

మెహర్ నవ్వి, 'వీళ్ళనందరనూ చంపించింది నేనే! కాని, తినటానికి మాత్రం కాదు' అన్నాడు.

నల్లవాడు అశ్చర్యాన్ని వెలిబుచ్చుతూ, 'తినటానికి కాకపోతే ఇంతమందిని వృథాగా యెందుకు చంపినట్లు?' అని ఎదురుప్రశ్న వేశాడు నిర్భయంగా.

మెహర్ చక్రవర్తి సేనానితో, 'విడు కేవలమూ అనాగరికుడు. వీడికి సచ్చేటట్టు మనం తెలియ చెప్పటం అసాధ్యం' అన్నాడు.

అంతట, చక్రవర్తికి వెనుక పక్కగా యెవరో నవ్వుతూన్నట్లు అలికిడి అయింది. మెహర్ గభీమని వెనుకకు తిరిగి చూసే సరికి, అడవులలో తపస్సుచేసుకొనే ఫకి రొకడు ఎదట ప్రత్యక్షమయ్యాడు.

'మహాత్మా, నవ్వారెందుకు?' అని అడిగాడు మెహర్ విస్మయంతో.

'సుల్తాన్! నీవు అనాగరికుడని భావించే ఈ సరమాంస భక్షకుడు ఆకలి తీర్చుకోటానికేగాని, అనవసరంగా తోడిమానవుల ప్రాణం తీయడు. నీవో? సామాజ్యాన్ని వ్యాపింపచెయ్యాలనే కాంక్షతో యుద్ధాలు తలపెట్టి, లక్షలాది మానవుల ప్రాణాలు నిష్కారణంగా తీయించుతున్నావు. అవునా? ఒక్కక్షణం ఆలోచించు, ఇప్పుడు మీ ఇద్దరిలో అనాగరికు లెవరో నీకే తెలుస్తుంది!' అన్నాడు ఫకిరు పిడుగులు పడినట్లుగా పలుకుతూ.

ఫకిరు మాటలలోని సత్యాన్ని గ్రహించి మెహరు సిగ్గుతో తల వంచుకున్నాడు.

అంతేకాదు. ఆ క్షణమందు ఆతని మనస్సే పూర్తిగా మారిపోయింది. 'ఇక, ఈ రోజునుంచి యుద్ధమనే మాటనే తలపెట్ట నని నిశ్చయించుకొన్నాడు.

‘చిఠారుకొమ్మమీద మిఠాయిపాట్లం!’

చిన్నపిల్లలు పాడుచుకొనే ఈ పాడుపుకథ అందరకూ తెలిసిందే. దీనికి జవాబు ‘తేనెపట్టు’ అని తెలివైన కుర్రవాళ్ళు చెప్పకొంటారు. తేనెపట్టులాగానే మనకు తియ్యటి, మిఠాయిలవంటి ఫలాలను ఇచ్చే చెట్టున్నాయి. వీటిలో ముఖ్యంగా చెప్పవలసినవి ఈతచెట్టు, ఖర్జూరపుచెట్టున్ను.

తీర్థాలకు వెళ్ళినప్పుడు ఖర్జూరం తప్పకుండా కొనుక్కుంటాం. ఖర్జూరం మన దేశంలోనూ బాగా దొరుకుతుంది. ఐతే—అరేబియాదేశం ఖర్జూరానికి ప్రసిద్ధి. అరేబియా ఎడారిదేశంకదా! ఆ దేశస్థులు ఖర్జూరమూ, ఒంటెపాలూ ఆహారంగా తీసుకొని, నెలలతరబడి ఎడారిలో ప్రయాణంచేస్తారట!

ఖర్జూరం పక్వానికి రావాలంటే, అది ఎంతోకాలం సూర్యకిరణాలను అక్కర్పించాలి. దీనినిబట్టే అరబ్బీభాషలో ఒక సామెతవున్నది— ‘ఖర్జూరానికి తల నిప్పులోనూ, కాళ్ళు నీటిలోనూ ఉంటాయి’ అని. అందుచేతనే ఇది ఆరోగ్య కరమైన ఫలం అంటారు.

ఖర్జూరం పిల్లలకూ పెద్దలకూ కూడా చక్కటి ఆహారవస్తువు. కండ పట్టడానికి, కొవ్వు పెరగకుండావుండటానికి తగిన ప్రాటీనులూ, చక్కెరా ఇందులో వున్నాయి. లోహాలూ, కాల్షియమూ రకరకాల విటమినులూ వుండటంచేత, ఎముకలు ఎదగటానికి, రక్తం వృద్ధికావటానికి ఎంతగానో తోడుపడుతున్నది.

ఖర్జూరం తిని, పాలు తాగితే అది పూర్తి ఆహారమవుతుందన్నమాట. గాంధీమహాత్ముడు ఖర్జూరం, మేకపాలూ తీసుకొని మంచి ఆరోగ్యం పొందినట్టు ఆయనే తన ‘ఆత్మకథ’లో వ్రాశారు.

బజారులోనూ, బండిమీద వచ్చేదీ—ఖర్జూరం కొనుక్కొన్నప్పుడు, శుభ్రంగా కడిగివేసి మరీ తినాలి. ఏమంటే, దానిపైన ఈగలు వాలతాయి. రోడ్డుదుమ్ము పడుతుంది. ఇటువంటిది తింటే ఆరోగ్యం కలగటానికి బదులు ఆరోగ్యం చెడిపోవచ్చు.

ముగ్గురు నేస్త్రాలు (రంగుబొమ్మ కథ) - 1

కొన్నివేల సంవత్సరాలకు పూర్వం ఈ పల్లెలూ పట్టణాలూ ఏవి ఉండేవికావు. జంతువులూ పశుపక్ష్యాదులూ నివసించే మహారణ్యంలోనే మానవులుకూడా కలసిమెలసి నివసించేవారు.

ఆటవంటి ఒక కికారణ్యంలో ఒక కుటుంబం. అసగా ఎంతోమంది కాదు—భార్య, భర్త, పదేళ్ల కుర్రవాడున్నా. కుర్రవాడిపేరు కురపన్న. చాలా చురుకైనవాడు. ఆ మహారణ్యంలో వాడు చూడని జంతువుగాని, పక్షిగాని లేనే లేదు. ఆకలితో పున్న నింహం గర్జించటం—పెద్దపులి గొండ్రించటం—కోతుల కిచకిచలు—పక్షుల కిలకిలలు—ఇవన్నీ కురపన్నకు పరిచయమే. పైగా—జంతువుల భావాలూ, పక్షుల భాషలూ వాడికి బాగా తెలుసు.

ఒకరోజున వాడి కల్లి తండ్రి అడవికివెళ్ళారు. తండ్రి వేటాడటం, తల్లి కంచములఫలాదులు పొగుచేసుకురావటం మామూలు. ఇవాళ అదేమో కాని, తలివండ్రులు వెళ్లగానే కురపన్న ఒక్కడూ, గోడకు జేర్లబడి దిగాలుమని కూర్చున్నాడు. ఆకస్మికంగా గొప్ప గాలివాన వచ్చింది.

గాలివానకు అరణ్యంలో జంతుజాలమంతా కలపరపడింది. కురపన్న వుండే గుడిసెపగ్గర మానుకు ఆనుకొని నివసించే కోతి, చెట్టుతొర్రలో నివసించే చిలుక, చిబాడుకొమ్మమీద ఉండే కోవిలా ఒక్కచోట చేరుకొన్నాయి.

మూడూ ఒక్కసారిగా దిగివచ్చి కురపన్న గుడిసె చేరుకొనేసరికి, కురపన్న చూచి ఎంతో సంబరపడ్డాడు. ఏమి?—ఇంతివరకూ తనను పలకరించే ప్రాణి లేకపోయే! కురపన్నతో తను వచ్చిన కారణం చెప్పింది కోతి. చిలక తన భాషలో పలికింది. కోవిలా అలానె. 'సరే మీ ముగ్గురూ వెచ్చగా ఇక్కడే వుండుండి. మా నాన్నా, అమ్మా రాగానే చెప్పి. మీ సంగతి చూస్తాను' అన్నాడు.

ఈ మాటకు సంతోషంకెచ్చి కోతి, కురపన్న చెయ్యిపట్టుకు కిచకిచలాడింది. చిలుక ఉన్నాహంతో భుజంమీదికి ఎగిరివెళ్లి, చిలుకపలుకులు పలికింది. చిన్నారి కోవిలి కురపన్న తలపై ఎక్కుకూర్చుని, తీయని సంగీతం పాడింది.

అంతలో బయట పెదో అలికిడి వంది. భయపడ్డాడు కురపన్న. ఐనా ఏమిటో అని గుమ్మానికి కష్టపున్న యెలుగుచర్మం పక్కకు నెట్టి చూచాడు. తీరాచూస్తే!

ఫోటోవ్యాఖ్యల ఫోటీ :: బహుమానం రూ. 10 లు

1954. మార్చి నెల సంచికలో ప్రకటింపబడే ఫోటోలకు నమూనాలు

* పై ఫోటోలకు సరిబస వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటతోగానీ, చిన్న వాక్యంతోగానీ కావాలి. రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి.

★ జనవరి 10-వ తేదీలోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరే వ్యాఖ్యలు ఎం శిమాతమూ పరిశీలింపబడవు.

* మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అత్యుత్తమంగా వున్న సెట్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రూ. 10/-లు బహుమానం.

★ వ్యాఖ్యలు రెండూ పొస్తుకార్లుపైన వ్రాసి, ఈ అడ్రసుకు పంపాలి:-చందమామ ఫోటో వ్యాఖ్యల ఫోటీ, మద్రాసు-26.

ఫిబ్రవరి నెల చందమామలో

ప్రచురింపబడే ఫోటోలకుగాను. ఈ దిగువ ఉత్తమవ్యాఖ్యలకు బహుమతి యివ్వడమైనది.

మొదటి ఫోటీ: ఈ తరాక | రెండవ ఫోటీ: చెఱువు లేక

పంపినవారు : నండ్లూరి సత్యనారాయణరావు - కొంకణి - బెండపూడి పొట్టు

(వయా) కుని. (తూ. గోవాపరిజిల్లా)

బహుమతిమొత్తం రూ. 10/- ఫిబ్రవరి సంచిక వెలువడిన వెంటనే పంపబడుతుంది.

చదువుకుంటేనే చాలదు

ములుగు తిరువెంగళాచార్యులు

ఉత్తరాదినున్న చొక్కాడు చిన్నది
ఆ పూరిలోన పేరుగన్న బ్రాహ్మణాక్కడు
శాస్త్రములను వేదములను చాల చదివెను
ఏంతో పుణ్యమందు యజ్ఞ మొకటి చేసెను.

బ్రాహ్మణున్న ఊరికి పదిమైళ్ళలోవున
రాజుగారి పట్నమందు రాజు కూతురు
పెండ్లి జరుగుచుండె చాల పెద్దయెత్తున
ఆ పెండ్లికి మన బ్రాహ్మణుండు వెళ్లె చూడగా.

పెండ్లిలోన బ్రాహ్మణునకు పట్టకాయవ
బహుమతిచ్చె రాజు చాల ప్రేమతోడను
తెల్లవారి దండిగాను పెండ్లివిందులో
భోంచేసి బ్రాహ్మణుండు బయలుదేరెను.

బయలుదేరినాడు కొని పాప మాతకు
నడువలేక అడ్డుదారి ననుసరించెను
ఆ దారి అడవిలోంచి - ఐన నేమిలే
తోడు దొరకనారు వారి యూరి రైతులే.

రైతులునూ బ్రాహ్మణులూ కొంతదూరము
కలిసి నడువ ప్రొద్దుగూతె అడవిమధ్యను
కన్నుమిమ్ము కానబడదు కటికచీకటి
పోడమన్న పీలులేదు పొడలు, ముండ్లును.

అందుచేత పారు చెట్లకింద పండుకో
దలచినారు బ్రాహ్మణున్ని పిలచి రైతులూ
'పండుకోండి అయ్యగారు మీరు యివ్వుట
మేం పండుకొందు చువట చోటు చాలదిచ్చట.'

అన్న, నరే యనుచు బ్రాహ్మణుండు అక్కడే
ఒరిగె రైతువాళ్ళు మరొక చెట్లకిందికి
పోయి పండుకొనిరి చాల ప్రొద్దుపోయెను
దాగ గుట్టువట్టి నిద్రపోయి రందరూ.

పెద్దవాంగ లిద్ద రర్ధరాత్రివేళను
వచ్చి బావనయ్యవారి చుట్టుముట్టిరి
చుట్టుముట్టి వెతుక ధనము దొరకనందున
వారు కాలువానె సంగ్రహించి దారి బట్టిరి.

వెళ్ళిపోయే దొంగవాళ్ళ 'ఒరే కాలువ
మీరు అమ్ముకొందురేమో, నాకు అమ్మివేసితే
కొనుకొందు నేనె, కొంత ఉంది బుట్టలో'
అనుచు వారికి తన విభూతిబట్టి జూపెను.

చూచి దొంగవాళ్లు బుట్టలోవి తీసుకు
పోవుచుండ రూపాయలు మ్రోగె ఖంగునా.
ఖంగుమన్న, దొంగవాళ్ళు చెల్లవనుకొని
ఆ రూపాయలు మ్రోగించా రనుకొనె నతడు.

'ఒరే, చెల్లవని నాతెములు అనుకున్నారా :
చెల్లతాయి : చూసుకోండి : చెట్టుక్రిందను
రైతువారలున్నారనికా వారి నడిగితే
ముందు సం దేహించవదుతుంది' అనుచుచెప్పెను.

అనిన విన్నదొంగవాళ్లు అదృష్టము
వందెనంచు బావనయ్య వదలి వెంటనే
రైతువార్ల వట్టుకొని కోరినంతగా
దోచుకొనిరి ధనము వారి ఆళ తీరగా.

చంద్రహారం

ఒకనాటి సాయంకాలం ఒక పంతులుగారూ ఆయన వద్ద చదువుకునే పిల్లలూ పాఠాలు పూర్తిచేసుకుని, సంధ్యాదీపానికి ప్రార్థన చేసిన అనంతరం పిల్లలు పంతులుగారిని మంచి కథ చెప్పమని అడిగారు.

"పూర్వం దండకారణ్యంలో ఒక జిత్తులమారి నక్క ఉండేది" అని గురువుగారు కథ ప్రారంభించారు.

ఒక కుర్రవాడు

అడ్డుపెట్టి, "మాకు కుక్కలూ నక్కలూ వద్దు. మనుషుల కథ చెప్పండి" అన్నాడు.

వెంటనే ఇంకో కుర్రవాడు "కాదు,

దేవతల కథ చెప్పండి" అన్నాడు.

"నాకు మనుషుల కథ కావాలి"

అన్నాడు మళ్ళీ మొదటి కుర్రాడు.

"నాకు దేవతల కథ కావాలి" అన్నాడు

రెండోవాడు.

గురువుగారు వారిని నర్తి, "అట్లా తే, మనుషులూ దేవతలూ కూడా ఉండే కథ చెబుతాను. శ్రద్ధగా విసండి" అంటూ ఈ విధంగా కథ చెప్పారు :

పూర్వం చందనదేశాన్ని చంద్రచూడు

డనే మహారాజు పరిపాలిస్తూ ఉండేవాడు.

ఆయనకు కొడుకులు లేరు. అకాదేవి అని ఒక

కుమార్తెమాత్రం ఉన్నది. రాజు వానప్రస్థం పోవలచి, రాజ్యభారాన్ని తన ఆల్లువైన ధూమకేతుపై పెట్టడానికి పట్టాభిషేకం ఏర్పాటు చేశాడు.

ధూమకేతు పట్టాభిషేకానికి మంత్రులూ, సామంతులూ, సేనాపతులూ, ప్రజలూ హాజరై కొలువుతీరారు. జయజయధ్వానాలు చెలరేగుతూండగా, రాజు ధూమకేతు తలపై

కిరీటం ఉంచబోతుండగా, రాజగురువు వేదారణ్యులవారు వచ్చాడు. రాజదంపతులు భక్తితో ఆయనకు స్వాగతమిచ్చి వందనాలు చేశారు. రాజగురువు వారికి చంద్రదేవుడి ప్రసాదమైన పండొకటి ఇచ్చి

పుత్రుడు కలుగుతాడని దీవించాడు. పట్టాభిషేకానికి భంగం కలిగింది. ధూమకేతు ధుమధుమలాడాడు.

రాజగురువు చెప్పిన ప్రకారమే రాణికి ఒక బాలుడు కలిగాడు. చిత్రమేమంటే విడ్డ పుట్టినప్పుడే వాని మెడలో చంద్రహారం ఒకటి ఉన్నది. ఆ చంద్రహారంలోనే విడ్డ వంచప్రాణాలూ ఉన్నాయనీ, దానిని

మనుష్యమాత్రులెవరూ తాకలేరనీ, అయితే కుర్రవాడికి యవ్వనదశలో ఒక దివ్యశక్తి చేత గండమున్నదనీ, యుక్తవయసు రాగానే వివాహం చేసినట్లయితే ఆ గండం తొలగిపోతుందనీ రాజగురువు తెలిపాడు. కుర్రవాడికి చందనుడని పేరుపెట్టి వైభవంగా బారసాల చేశారు.

చందన్కు అయిదో ఏడు రాగానే మాలి

పద్దకు పంపారు. వంశాచార ప్రకారం ఆ బాలుడు యుక్తవయసు వచ్చేదాకా మాలిపద్దనే పెరుగుతూ, దేహపరిశ్రమ చేస్తూ, సామాన్య ప్రజలు తినే ఆహారమే తింటూ పెద్దవాడయ్యాడు.

గురువుగారి ఆజ్ఞ ప్రకారం చందన్కు వివాహం జరిపించే ఉద్దేశంతో రాజుగారు అన్నిడేశాల రాజకుమార్తెల పటాలూ తెప్పించి, వారిలో ఎవరినో ఒకరిని వరించమని చందనమహాలులో వున్న చందన్కు ధూమకేతుద్వారా కబురుచేశారు. అప్పటికే చందన్ ఒక సుగుణవతి అయిన కన్యను ఊహించి బొమ్మ చిత్రించుకున్నాడు. అటు

వంటి కన్య దొరికితేగాని పెళ్ళాడరాదని నిశ్చయించుకున్నాడు. అయినా రాజాజ్ఞ ప్రకారం చందన్ మాలితోసహా రాజ సాధానికి వెళ్ళి రాజకుమార్తెల పటాలన్నీ చూశాడు. ఒకటి అతనికి సచ్చలెదు.

రాజుగారు మాలిని వికాంతంగా పిలిచి, అబ్బాయికి మరణగండమున్నదనీ, వివాహంచేస్తేతప్ప అది తొలగదనీ చెప్పారు. దానికి మాలి, అబ్బాయిగారొక ఊహ సుందరిని చిత్రం చూకున్నారనీ, అలాటికన్య దొరికితేనేగాని పెళ్ళాడరనీ బైటపెట్టాడు. అట్లా అయితే అటువంటి కన్య ఎక్కడున్నానరే వెతికి అబ్బాయికి

వివాహం చేయించమని రాజు మాలిని కోరాడు. చందన్ దేశాటనకు ప్రయత్నాలు జరిగాయి.

రాజు మాలి అనుకున్న మాటలన్నీ దుష్టుడైన ధూమకేతు చెవుల పడ్డాయి. ఎట్లాగైనా చందన్ కు పెళ్ళికాకుండాచేస్తే అతను చనిపోతాడనీ, అప్పుడు తనకే పట్టాభిషేకం జరుగుతుందనీ ఆశ పుట్టింది. అయితే పెళ్ళికాకుండా చేయటమెలాగో

ధూమకేతుకు ఎంతకీ పాలు పోలేదు. ఈ సమయంలో నిక్షేపరాయుడనేవాడు దేశదేశాలూ తిరుగుతూ ధూమకేతువద్దకు వచ్చాడు, ఘనకార్యాలు చేస్తానన్నాడు.

చందన్ కు పెళ్ళి జరగకుండా చూసేటందుకు ధూమకేతు ఈ నిక్షేపరాయుణ్ణి నియమించాడు. అతనికి చందన్ చిత్రించుకున్న ఊహసుందరి చిత్రం చూపించి, "ఇలాటి కన్య వాడి కంటవడకుండా

చూడు," అని చెప్పి చందన్ కు వెనకగా నిక్షేపరాయుణ్ణి ధూమకేతు దేశాటన పంపాడు.

దేశాటనలో ఒక నాడుచందనరాజు మాలితోసహా ఒక

చోట విడిసి ఉండగా నిక్షేపరాయుడు అతనివద్ద కొక సామంతరాజును పంపాడు. ఈ సామంతరాజు చందన్ వద్దకు పోయి, ఆరాత్రి "చంద్రుడూ - కలవలు" నృత్యం ఏర్పాటు చేశామని చెప్పి చందన్ ను ఆహ్వానించాడు. చందన్ మాలితోసహా ఆ రాత్రి నృత్యం మాసి, సంతోషించాడు. నృత్యం చేసిన స్త్రీలకు అతను బహుమతు లివ్వబోగా నిక్షేపరాయుడు అడ్డుపెట్టి, వారిలో

ఎవరినైనా భార్యగా వరించమనీ, వారికదే
బహుమానమనీ అన్నాడు. చందన్ ఆగ్ర
హించి నిక్షేపరాయుణి పంపివేశాడు.

2

గౌరి చాలా సద్గుణవతి. ఆమె తండ్రి
సేనయ్య ముసలివాడూ, జబ్బుమనిషినూ.
గౌరి తల్లి చిన్నతనం
లోనే పోయింది. ఆమెను
మారుతల్లి మ రి డ మ్మ
పెంచింది. మ రి డ మ్మ
గౌరిని నానా హింసలూ
పెట్టేచి. గౌరి ఈ బాధ
లన్నిటినీ ఓర్చుకునేది.
మరిడమ్మకు చిన్ని అని
ఒక స్వంత కూతురు
కూడా ఉన్నది. గౌరి
ఎంత నిండుకుండే చిన్ని
అంత ఓటికుండ; వట్టి
వెకిలిమనిషి.

నిక్షేపరాయుడు ఈ
గౌరి ఉండే గ్రామానికి

వచ్చాడు. అతను బావివద్ద స్నానంచే
స్తూండగా అక్కడికి గౌరి, బిందె చంకన
పెట్టుకుని, నీళ్లకు వచ్చింది. గౌరిని చూడ
గానే నిక్షేపరాయుడు నిర్భాంతపోయాడు.
ఏమంటే గౌరి ముమ్మూర్తులా చందన్
చిత్రించిన ఊహనుందరే! ఆమెను చూసి

నట్టయితే చందన్ తప్పక పెళ్ళాడేస్తాడు!
సందేహం లేదు.

గౌరి చందన్ కంట పడకుండా చూడ
టానికి నిక్షేపరాయుడు ఒక ఎత్తువేశాడు.

అతను మ రి డ మ్మ ను మంచిచేసుకుని,
చిన్నిని చూస్తే చందన్ తప్పక పెళ్ళాడతా
డని ఆశపెట్టి మ రి డ మ్మ
ఇంటనే తన బసకూడా
ఏర్పాటు చేశాడు.

అప్పటికే మ రి డ మ్మ
గౌరి పెళ్ళి ప్రయత్నాలు
కొంత చేసింది. మ రి
డమ్మకు ఒక అన్న
ఉన్నాడు. ఆయనకు
బుజ్జా యనే కొడు
కున్నాడు. వాడు వట్టి
వెర్రి బాగులవాడు.
వాడికి గౌరినిచ్చి చేసే
ఉద్దేశంతో మ రి డ మ్మ
తన అన్ననూ, బుజ్జా
యినీ పలిపించింది.

ఈ పెళ్ళి తనకిష్టంలేదని భర్త అంటే "దీని
మొహానికి బుజ్జాయి కాక చందనరాజు
రాబోయాడా?" అని హేళనచేసింది.

మ రి డ మ్మ ఈ పెళ్ళి జరిపించేలోపలనే
చందనరాజు అ గ్రా మా ని కి వచ్చాడు.
ఆ రోజే గౌరి పుట్టినరోజు కూడానూ.

అందుచేత సినయ్య గౌరి తల్లిసగలుతీసి
గౌరిని పెట్టుకోమన్నాడు. మరిడమ్మ ఏమను
కుంటుందో అని గౌరి మొదట సంకోచం
చింది, కాని తండ్రి ప్రాధ్వలంపైన పెట్టు
కున్నది. ఇంతలోనే అమ్మ శక్తిలాగా
వచ్చింది మరిడమ్మ. చిన్నిని చూడటానికి
చందనరాజు వస్తున్నాడనీ, ఈ సంగతి
తెలిసి తనభర్త సగలన్నీ గౌరికి పెట్టాడనీ

గిలగిలా తన్నుకున్నది.
గౌరి తన సగలన్నీ చిన్నికి
పెట్టి అలంకరిస్తా నన్న
దాకా ఆమె ఆరాటం
తగ్గలేదు. చిన్నికి గౌరి
సగలన్నీ పెట్టి ముస్తాబు
చేసింది. చిన్ని చేతికి
ఒక మాల ఇచ్చారు.
ఆమెతోబాటు మరిడమ్మ
గౌరి వాకిట నిలబడి
చందనరాజు కోసం
ఎదురుచూడ సాగారు.

ప్రహరీగోడ వెనక ఉన్న చెట్టు
మీదనుంచి వీధిలోకి చూస్తున్న నిక్షేప
రాయుడికి తలవాకిట గౌరి కనిపించగానే
కంగారుపట్టింది. ఆమె చందనరాజు కంట
పడితే ఇంకేమన్నాడందా? తన ప్రయత్న
మంతా బూడిదలోపోసిన పన్నీరై సాతుందే.
అందుచేత నిక్షేపరాయుడు పరిగెత్తుకుంటూ

బయటకి వచ్చి తక్షణం గౌరిని ఇంట్లోకి
తీసుకు పొమ్మన్నాడు మరిడమ్మతో. మరి
డమ్మ గౌరిని లోపలికి లాక్కుపోయింది.

గుర్రాలమీద చందన, మాలి సమీపానికి
వచ్చారు. దండ చేతబట్టి చిన్ని వారి దారికి
అడ్డంగా నిలబడింది. దారి కడ్డం నిలబడ్డా
వెందుకని మాలి చిన్నిని అడిగాడు.
“స్వయంవరం దండ, వేయించుకోండి,”

అన్నది చిన్ని, చందన
రాజుతో. తన ప్రజలు
ఇంత నీచంగా ప్రవర్తించటం చూసి చందనకు
దేశాటనమీదనే విరక్తి
కలిగింది. అతను ఆ
క్షణమే తిరుగుముఖం
పట్టి ఇంటికి వెళ్లిపోయా
డు. ఈ విధంగా నిక్షేప
రాయుడు వచ్చిన పని
సానుకూలమయింది.

గౌరి చందన కంట పడకుండా చేశాడు.
చందనకు కన్యాస్వేషజమీద విరక్తి కలిగే
టట్టుకూడా చేయగలిగాడు.

మరిడమ్మకు ఆశాభంగమయింది. నిక్షేప
రాయుడు చిక్కులో పడ్డాడు. కాని యుక్తి
గలవాడు కనక, సులువుగా తప్పించు
కున్నాడు. పెద్దపిల్ల అయిన గౌరికి వివాహం
కాకపోవటంచేతనే చిన్నిని చందనరాజు

వరించలేదనీ, ముందు ఆమె పెళ్లి జరిపిస్తే
పీడలన్నీ వదలిపోయి కార్యం సానుకూల
మవుతుందనీ చెప్పాడు. మరిడమ్మ బల
వంతాన గౌరిని ఒప్పించి బుజ్జాయితో పెళ్లి
ఏర్పాటుచేసింది. నీకేవలాయుడు చల్లగా
జారుకుని ఇంట్లోకి వెళ్ళాడు.

గౌరి అయితే బుజ్జాయిని పెళ్లాడటానికి
ఒప్పుకుందిగాని ఆమె తండ్రి ఈ పెళ్ళికి
ఎంతమాత్రమూ సమ్మ
తించలేదు. తెల్లవారి తే
పెళ్ళిఅనగా ఆరు న
గౌరిని పిలిచి, ఆ రాత్రే
ఇల్లు వదిలిపోమ్మనీ,
ఈ వెరివాణ్ణి పెళ్ళాడి
జీవితం నానంచేసు
కునే కన్న ఎక్కడైనా
హాయిగా బ్రతకమనీ
చెప్పాడు. గౌరికన్నీటితో

తండ్రిపాదాలు కళ్లకద్దుకుని కట్టుబట్టలతో
ఇల్లు విడిచి ఒంటరిగా వెళ్ళిపోయింది.

3

అచలా, చంచలా అనే దేవకన్యలు అప్పు
చెల్లెళ్లు. ఒక వెన్నెలరాత్రి వారు ఆకాశ
మార్గాన విమానంలో పోతూవుండగా వారికి
చందనవనంలో చందనరాజు కనిపించాడు.
చంచల అప్పగారివ్వారా అతని ఊహ

నుందరినిగురించీ, అతనికిగల మరణ
గండాన్నిగురించి విన్నది. చందనరాజుకు
ప్రాణదానం చేసి అతను తనను వరించే
లాగు చేద్దామని చంచలకు దుర్బుద్ధి పుట్టి,
అప్పు పద్దంటున్నా వినక విమానందిగి
చందనరాజుపద్దకు వచ్చేసింది.

కాని చంచల కొరక ఫలించలేదు.
చందనరాజు చంచలను వరించలేదు. చంచ

లకు కోపంవచ్చింది.
ఆమె తన దివ్యశక్తివల్ల
చందనరాజు మెడలోని
చంద్రహారాన్ని లాక్కుని
వెళ్ళిపోయింది. చందన
రాజు చచ్చి పడి
పోయాడు.

చందనరాజుమృతికి
తలిదండ్రులూ బంధు
వులూ విలపించారు.

చంద్రహారం, ఎట్లాపోయిందో అట్లాగే తిరిగి
వస్తుందనే ఆశతో రాజుగారు చందనరాజు
శరీరాన్ని చందనమహాలులోనే ఉంచి
కాపాడుతూ ఉండమని మాలికి ఆజ్ఞ
ఇచ్చారు.

మరుసటి రాత్రి చంచల మళ్ళీ చందన
రాజుపద్దకు వచ్చింది. అతనిని బ్రతికిం
చింది. తనను వరించమని కోరింది. చందన

రాజు నిరాకరించాడు. "నీ బుద్ధి మార్పు కునేటందుకు రోజూ అర్ధరాత్రి రెండు గడి యలు ప్రాణం ఇస్తాను, ఆలోచించుకో!" అని హెచ్చరించి చంచల వెళ్ళిపోయింది.

తన శిష్యుడూ యువరాజూ అయిన చందన్ మృతికి విచారిస్తూ తన కుటీరంలో కూర్చునిఉన్న మాలి అకస్మికంగా చందన్ గొంతు విని ఆశ్చర్యపడ్డాడు. చూస్తే నిజంగా చందనరాజే! తన చందన్ బ్రతికినం డుకుమాలి ఆనం

దానికి మేరలేక పోయింది. చందన్ మాలితో చంచల వృత్తాంతమంతా చెప్పి, ఈ చావు బ్రతుకుల మధ్య నుంచి తాను బయటపడేవాకా

ఈ సంగతి ఎవరికీ చెప్పవద్దన్నాడు.

అక్కడ దేవలోకంలో అచలకు తన చెల్లెలు చంచల ప్రవర్తన విమీ సచ్చలేదు. మానవులతో పంతానికి పోవద్దనీ, చందన్ ప్రాణాలతో ఆడుకోవటం తగదనీ ఆమె చంచలకు చెప్పిచూసింది. కాని చంచల మూర్ఖపుపట్టు వట్టింది. అప్పుడు అచల తన దివ్యదృష్టితో చందన్ ఊహనుందరి కోసం చూసింది. ఇల్లువదిలిన తరువాత

అనేక అడవులూ కొండలూ దాటి ఒకచోట స్పృహతప్పి పడిపోయిన గౌరి ఆమెకు కనిపించింది. వెంటనే అచల తన దైవ మాయచే అక్కడికి వెళ్లి గౌరిని చందన మూలులో చేర్చి అంతర్ధానమైపోయింది.

కొంచెంసేపటికల్లా చందనరాజు చావులో నుంచి మేల్కొన్నాడు. తన ఊహనుందరిని ప్రత్యక్షంగా చూశాడు. ఆమె చరిత్ర అంతా విన్నాడు. ఇంతలో మాలికూడా అక్కడికి

వచ్చాడు, గౌరిని చూసి సంతోషించాడు. రహస్య మార్గాన ఊరివెల పలకొన్న భద్రా లయానికి గౌరి చందనులను తీసు కొనిపోయి అక్కడ వారిరువురకూ

వివాహం చేసేశాడు.

ఈసంగతి తెలియగానే చంచల తుఫాను లాగా వచ్చింది. చందన్పై మండిపడింది. గౌరి ఎంత వేడుకున్నా ఆమె మనసు కరగ లేదు. ఆమె చందనరాజును దూషించి, అతను చందనవనం దాటి అడుగుపెట్టిన ట్టయితే శాశ్వతంగా ప్రాణాలు తీసేస్తానని బెదిరించి వెళ్లిపోయింది. గౌరి మాలికుటీ రంలో దేవిని శరణుజొచ్చి ప్రార్థించింది.

ధూమకేతు అనుకొన్నప్రకారం చందన రాజు పెళ్ళి తప్పిపోయింది, అతను మరచించాడు. కాని తనకింకా సంహసనం రాలేదు. అందుచేత ధూమకేతు, నిక్షేప రాయుడి సలహాపై, సన్యాసివేషంతో మామ గారివద్దకు వెళ్ళి సన్యాసిస్తున్నానని బెదరించాడు. రాజు గత్యంతరంలేక ధూమకేతు పట్టాభిషేకానికి ఒప్పుకున్నాడు. పట్టాభిషేకపు ఏర్పాట్లుచేసేభారం నిక్షేపరాయుడిపైనపడింది.

నిక్షేపరాయుడు పట్టాభిషేకం ఏర్పా

ట్టన్నీ పూర్తిచేసి, మాలలు కట్టమని చెప్పటానికి మాలి కుటీరానికి వెళ్ళాడు. అక్కడ మాలి లేడుగానీ, దేవి ఎదుట ప్రార్థనచేసి సాష్టాంగపడిఉన్న గౌరిమటుకు కనిపించింది. అమెను చూడగానే నిక్షేప రాయుడికి ఎక్కడలేని కంగారూ పుట్టుకొచ్చింది. కింకరులను కుటీరం వెలవలకాపుంచి నిక్షేపరాయుడివార్తను ధూమ

కేతుకు చెప్పాడు. అమెను బంధించి పట్టుకురమ్మని ధూమకేతు నిక్షేపరాయుడికి అజ్ఞ ఇచ్చాడు.

ఈలోగా మాలి, నిక్షేపరాయుడి మూలంగా గౌరి ప్రాణానికి అపాయం కలగవచ్చునని ఊహించి, అమెను చందనమహాలుకు తెచ్చి, అందులోని రహస్యమార్గం గుండా భద్రాలయంచేర్చి, ఇంతకాలం రహస్యంగా ఉంచిన వ్యవహారాలన్నీ రాజు గారికి తెలిపడానికి రాజనగరుకు వెళ్ళాడు. అక్కడ ధూమకేతు అతనిని కొట్టి పడవే

యించి గౌరి

సంగతి తెల్పు

టానికి చందన

మహాలు దగ్గి

రికి వచ్చాడు.

ఈలోపున

కింకరులు

నిక్షేపరాయుడుతో, మాలి గౌరితోసహా చందనమహాలు ప్రవేశించినట్టు చెప్పారు. చందనమహాలు ఎంత గాలించినా వారి జాడ దొరకలేదు. ఇంతలో ధూమకేతు వచ్చాడు. మాలిని తాను కొట్టి పడేయించాననీ, గౌరి చందనమహాలులోనే ఎక్కడో దాగివుంటుందనీ, చందనమహాలుకు నిప్పంటించితే, గౌరి పీడా, చందనరాజు

పిడా పదిలిపోతుందని చెప్పాడు. నిప్పు కోసం కింకరులు మాలి కుటీరానికి వెళ్ళారు.

ఈ కింకరులు పట్టి పరమానందయ్య శిష్యులు. వీళ్ళు నిప్పుకోసం పెట్టెలలోనూ, బుట్టలలోనూ, బట్టలలోనూ వెతికారు. దేవి విగ్రహంవద్ద దీపాలుంటే వాటి సహాయంతో మరి వెతికారు! వారికెక్కడా నిప్పే కనిపించలేదు!

ఇంతలో మామూలు ప్రకారం చందన్ బ్రతికి లేచాడు. తిన్నగా మాలి కుటీరానికి వెళ్ళాడు. అక్కడ గౌరిగాని మాలిగాని లేకపోవడం చూసి భద్రాలయానికి పోయి ఉంటారని ఊహించి రహస్యమార్గంగా అక్కడికి బయలుదేరాడు. ఇదంతా చాటున వుండి

చూస్తున్న ధామకేతు, నిక్షేపరాయుళ్ళు అతని వెనకగా భటులతో బయలుదేరారు.

తన ఆజ్ఞ నుల్లంఘించి చందన్ భద్రాలయానికి రావడం చూసి చంచల మండి పడి వచ్చి, శాశ్వతంగా చంద్రహారం పుచ్చుకుని చందనరాజును చంపి వెళ్ళిపోయింది. ఆలయంలో ఉన్న గౌరి బయటికి వచ్చి చచ్చి పడిపోయిన భర్త కోసం శోకింప

సాగింది. ఈ సమయంలోనే అక్కడికి ధామకేతు నిక్షేపరాయుళ్ళు వచ్చారు. పంచాయితీ చేశారు. గౌరి రాక్షసి అనీ, అమృతచందన్ ను చంపిందనీ, అతనిని తినడానికి ఊరిబయటికి ఈడ్చుకువచ్చిందనీ అన్నారు.

తాను చందనరాజు భార్యననీ, దేవకన్యక అతని ప్రాణాలు తీసిందనీ గౌరి

చెప్పింది. కాని వారు వినిపించుకోలేదు. రాజ్యంకూడా కాబేద్దామని ఇలా అంటున్నదన్నారు. తక్షణమే చందనరాజు శరీరానికి, దానితోబాటు సజీవంగా గౌరికి దహనక్రియలు జరపడానికి ఉత్తరు విచ్చారు.

తనను మాత్రమే దహించమనీ, అలాచేసినట్లయితే దేవకన్యక తన భర్తను బ్రతికిస్తుందనీ గౌరి మొరపెట్టుకున్నది. కాని చందన్ బ్రతకటం వారి కిష్టంలేదు. అందుచేత కట్టెలు పట్టుకుని రావడానికి కింకరులను పంపారు. మూడు లైన కింకరులు గట్టుమీది చిట్టిగూడెం పోయి అక్కడివారందరినీ కట్టెలతోసహా రమ్మని అహ్వనించారు. అందరూ బయలుదేరారు.

గుట్టుగా పనిముగింతామనుకున్న ధూమ కేతు ఈ జనాన్ని చూసి భయపడ్డాడు. కాని నిక్షేపరాయుడు అతనికి ధైర్యంచెప్పి వచ్చిన జనాన్ని గౌరి రాక్షసి అని నమ్మించాడు.

ఆమె చందన్ ప్రాణాలు తీసిందని, రాత్రింబగళ్ళు పరిశోధన చేసి తాము ఈ రాక్షసిని పట్టుకున్నామని, ఈ అర్థరాత్రి ఈ రాక్షసి చందన్ శరీరాన్ని తినటానికి ఊరి బయటికి లాక్కువచ్చిందని కూడా నిక్షేపరాయుడు ప్రజలకు చెప్పాడు.

చితిపేర్చారు. దాని మీదికి గౌరిని చందనరాజు శరీరాన్ని ఎక్కించారు. తనకు తోడ్పడే మానవమాత్రు లెవరూ లేకపోవటంవల్ల గౌరి చితిపై నిలబడి తన ఇష్టదైవమైన లోకమాతనూ, వేల్పులనూ ప్రార్థించి ఈ అన్యాయం సరిచేయమన్నది.

ఈ సమయంలో ఇంద్రలోకంలో ఇంద్రాది దిక్పాలకులు వైభవంగా కొలువు తీరి ఉన్నారు. అచలా, చంచలా, ఇతర అస్పరలూ సృత్యం చేస్తున్నారు. వారికి గౌరి అర్చనాదం వినిపించింది. అందరి

మొహాలూ చంచలపట్ల క్రోధం తాండవమాడింది. మిగిలిన అస్పరలు చంచలను వదిలి దూరంవెళ్లారు. చంచలకు తీరని పరాభవమూ పతనమూ కలిగింది. మానవులతో పంతానికి పోయి రాక్షసిలాగా ప్రవర్తించినందుకు ఇంద్రుడు ఆమె మహిమలన్నిటినీ తీసివేశాడు. ఆమె ఇంద్రుడి

పావాలవద్ద వాలిప్రాయ శ్చిత్తంగా చంద్రహారాన్ని చందనరాజుకు పంపిసింది.

చితిమీద చందనరాజులేచి కూర్చున్నాడు. చూసేవారి కందరికి విస్మయం కలిగింది. ధూమకేతు నిక్షేపరాయుళ్ళు ఈ సమయంలో తప్పించుకు పారిపోవటానికి యత్నించారు. కాని లాభం లేక

పోయింది. దెబ్బతిన్న మాలి తేరుకుని రాజదంపతులనూ పరివారాన్ని భద్రాలయానికి తెచ్చాడు. ధూమకేతు నిక్షేపరాయుళ్ళు దొరికిపోయారు. రాజు వారి పశ్చాత్తాపాన్ని అమోహించి, అంతా విధివిలాసంగా స్వీకరించి, వారిని శిక్షించకుండా వదిలేశాడు.

చందనరాజుకూ, గౌరికి పట్టాభిషేకం జరిగింది. వారు చాలాకాలం ప్రజలను కన్నబిడ్డలాగా పాలిస్తూ సుఖంగా ఉన్నారు.

పంతులుగారు చెప్పిన ఈ “చంద్రహారం” కథ విని పిల్లలందరూ చాలా ఆనందించారు. ఈ “చంద్రహారం” చిత్రం మీ వూరు వచ్చినప్పుడు మీరుకూడా చూసి ఆనందించండి.

ఇందులో కడుపుబ్బ నవ్వించే హాస్యం ఉంది. బుజ్జాయి చదువు పిచ్చి, “ఎంత

చెబితే అంతగాళ్ళు” అయిన కింకరుల ఆయోమయమూ, నిక్షేపరాయుడుచేసే ఘన కార్యాలూ చూసి మీరు ఆనందిస్తారు. గౌరి పడే కష్టాలు మీకు ఎంతో జాలికలిగిస్తాయి. అకాశమార్గాన దేవకన్యల ప్రయాణాలూ, ఇంద్రలోకమూ చూసి మీకు అంతులేని ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. ఈ చిత్రంచూసి మీరొక చక్కని నీతికూడా నేర్చుకుంటారు.

అదృష్టవంతుణ్ణి చెడగట్టేవాడు లేడు. దురదృష్టవంతుణ్ణి బాగుచేసేవాడు లేడు.

ఈ నెలలో విడుదల

విజయ వారి

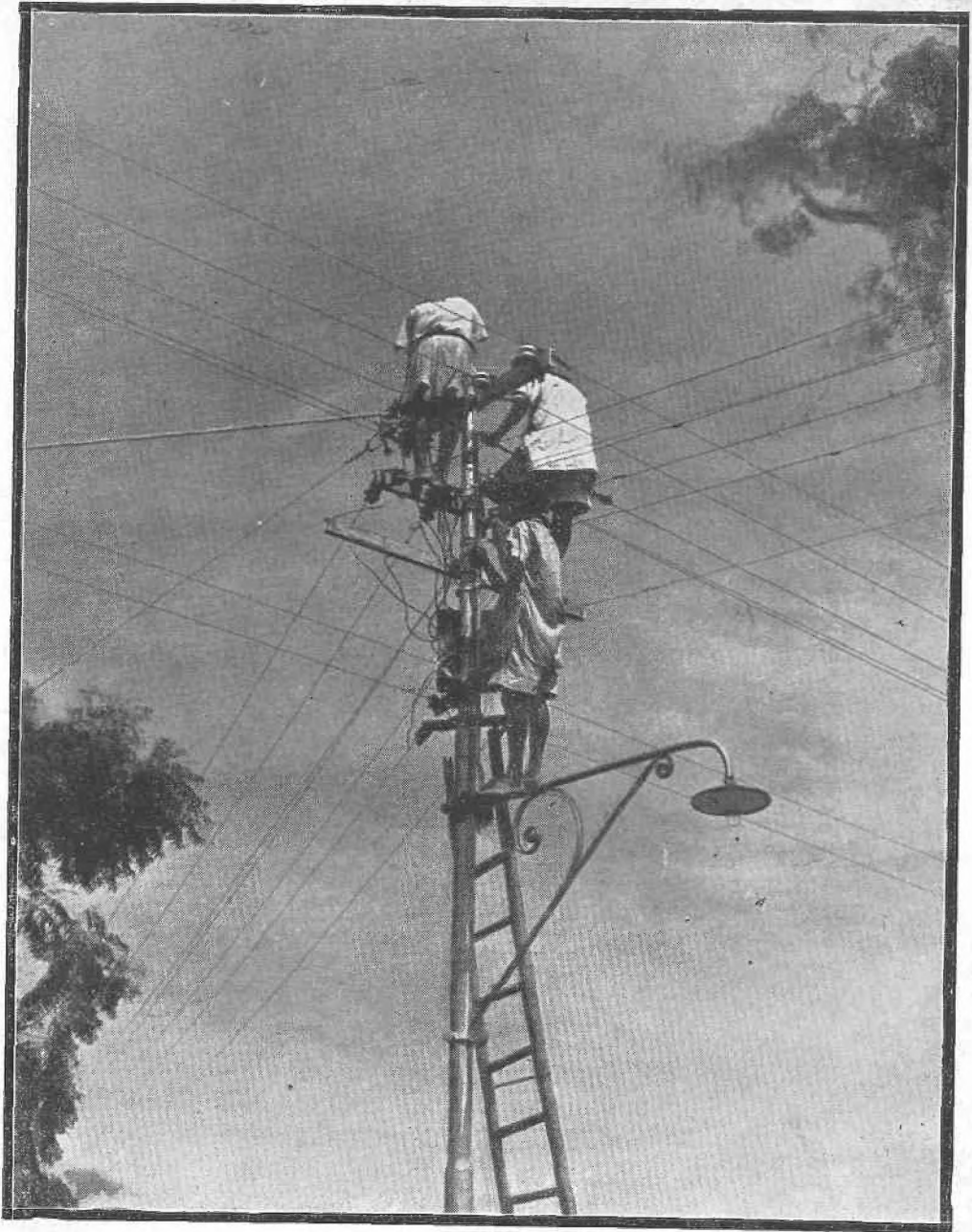
చంద్రహారం

డైరెక్టర్
కె. కామేశ్వరరావు
చి.ఎ.

నిర్మాతలు నాగిరెడ్డి & చిత్రపాణి

Printed by B. NAGI REDDI at the B. N. K. Press Ltd., Madras 26, and Published by him for Chandamama Publications, Madras 26. Controlling Editor, SRI 'CHAKRAPANI'.

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

పాటులో మూట

పంపినవారు :
సి. పద్మావతి-కర్నూలు

